

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության Գնահատման հաշվետվություն

Տավուշի մարզ Դիլիջան համայնք Սայաթ-Նովայի փողոց 37
հասցեում նախատեսվող բնակելի շենքի

Պատվիրատու

<< Քինգ Քոնսթրաքշն>> ՍՊԸ

Կատարող

<<Էկո գրուպ ԱՄ>> ՍՊԸ

Երևան 2025

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	3
Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն	3
1.1 Հապավումներ	3
1.2 Նախատեսվող գործունեության նպատակը եվ հիմնավորումը	4
1.3 Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը	7
1.3.1 Նախատեսվող գործունեության նկարագիր	7
1.3.2 Նախատեսվող աշխատանքների կազմակերպում	18
1.3.3 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության կազմակերպման վերաբերյալ	18
1.3.4 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության մատակարարման կազմակերպման վերաբերյալ	19
1.3.5 Կադրային ապահովում և շինտեխնիկա	21
1.3.6 Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում	23
2.ՆԱԽՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՍԽԵՄԱՆ	26
2.1 ՖԻԶԻԿԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ	26
2.2 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ	30
2.4 Բնության հուշարձաններ	57
2.5 Կենսաբանական հուշարձաններ	57
2.2 ԿԼԻՄԱՆ	58
2.3 ՕԴԱՅԻՆ ԱՎԱԶԱՆ	61
2.4 ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ	62
2.5 ՀՈՂԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ	63
2.6 ՀԻՄՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	63
2.7 ԿԵՆՍԱԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	63
2.8 Թափոնների կառավարում	65
3. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ	67
3.1 ՌԻՍԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	67
3.2 ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ	68
3.3 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ	68
3.3.1 ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ	68
3.3.2 ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ	69
3.3.3 ՀՈՂԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ	69
3.3.4 ԿԱՆԱԶՍՊԱՏՈՒՄ	71
3.3.5 ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ	71
3.3.6 ԱՂՄՈՒԿԻ և ԹՐԹՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ	73
4. Շահագործման փուլ	76
4.1 Արտանետման աղբյուրներ	76
4.2 Արտահոսքեր	76
4.3 Աղմուկ	76
4.3 Թափոններ	76
5. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ	77
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՅՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ	79
ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ	82
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	83
ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	84

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն

1.2 Ձեռնարկող՝	<<Քինգ Քոնսթրաքշն>> ՍՊԸ
1.3 Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն՝	Ք.Սեվան, Խաղաղության փողոց 8/32
1.4 Ձեռնարկողի փաստացի գործունեության հասցեն՝	Ք.Դիլիջան, Սայաթ-Նովայի փողոց 37
1.5 Նախատեսվող գործունեության վարչական տարածքը՝	Տավուշի մարզ, Դիլիջան համայնք

1.1 Հապավումներ

ՀՀ՝	Հայաստանի Հանրապետություն
ՓԲԸ՝	Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն
ՍՊԸ՝	Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն
ՊՈԱԿ՝	պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

1.2 Նախատեսվող գործունեության նպատակը եվ հիմնավորումը

Շրջակա միջավայրի վրա մարդկային գործունեության վնասակար ազդեցության կանխման, կենսոլորտի կայունության պահպանման, բնության և մարդու կենսագործունեության ներդաշնակության պահպանման համար կարևորագույն նշանակություն ունի յուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ճշգրիտ և լիարժեք գնահատումը: Գործունեության բնապահպանական գնահատումը պետք է ներառի ուղղակի և անուղղակի ազդեցության կանխորոշումը, նկարագրությունը և հիմք հանդիսանա դրանց կանխարգելման կամ հնարավոր նվազեցման պարտադիր միջոցառումների մշակման համար:

Բնակելի համալիրը նախատեսվում է Դիլիջան քաղաքի Սայաթ-Նովայի փողոց 37 հասցեում:

Գործունեության նպատակն է կառուցել ժամանակակից բնակելի համալիր:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 8-րդ կետի «ա.» ենթակետի համաձայն նախատեսվող գործունեությունը հանդիսանում է Բ կատեգորիայի գործունեության տեսակ:

Բնակելի համալիրի աշխատաքային նախագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հայտը մշակված է "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի և բնապահպանական ոլորտի այլ նորմատիվատեխնիկական ակտերի համաձայն:

Բնապահպանական ազդեցության գնահատման այս զեկույցը նկարագրում է նախատեսվող գործողությունները, բնապահպանական ելակետային պայմանները, հնարավոր ազդեցությունները, բնապահպանական ազդեցության գնահատման շրջանակը: Բնապահպանական ազդեցության գնահատումը պատրաստվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն:

Իրավական հիմքերը

Նախատեսվող գործունեության կազմակերպումն իրականացվելու է բնապահպանության բնագավառում ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորություններով և ՀՀ օրենսդրության (օրենքների և ենթաօրենսդրական ակտերի) այն պահանջներով, որոնք առնչվում են շրջակա միջավայրի պահպանության և մասնավորապես նախատեսվող գործունեության կարգավորման հետ: Դրանցից հիմնականներն են՝

1. ՀՀ Հողային օրենսգիրք (02.5.2001թ.),
2. ՀՀ Ջրային օրենսգիրք (04.6.2002թ.),
3. <<Թափոնների մասին>> ՀՀ օրենք (24.11.2004 թ.),
4. <<Վարչական իրավախախտումների մասին>> ՀՀ օրենք (07.02.2012թ.),
5. <<Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին>> ՀՀ օրենք (01.11.1994թ.),
6. <<Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին>> ՀՀ օրենք (21.06.2014թ.),
7. <<Բնապահպանական վերահսկողության մասին>> ՀՀ օրենք (11.04.2005թ.),
8. <<Լիցենզավորման մասին>> ՀՀ օրենք (30.05.2001թ.),
9. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 6 մայիսի 2002թ. N 138 հրաման “Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում” N2 – III – 11.3 սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին”
10. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 25 հունվարի 2010թ. N 01-Ն հրաման “Հողի որակին ներկայացվող հիգիենիկ պահանջներ N 2.1.7.003-10 սանիտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին”
11. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարարի 17 մայիսի 2006 թվականի N 533-Ն հրաման “Աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման (վիբրացիայի) հիգիենիկ նորմերը ՀՆN 2.2.4-009-06 հաստատելու մասին”
12. ՀՀ կառավարության 2003 թվականի հունվարի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների գործածության գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին» N 121-Ն որոշում,

13. ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թվականի դեկտեմբերի 25-ի «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 430-Ն հրաման:

14. «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-211, 27.11.2006.),

15. «Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-52, 03.04.2000թ.),

16. «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-22, 23.11.1999թ.),

17. ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N71-Ն որոշում,

18. ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N72-Ն որոշում,

19. ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին» N 967-Ն որոշում,

20. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին» N1059-Ա որոշում,

21. «Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ.-ի N781-Ն որոշումը:

22. Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարի 6 մարտի 2002թ. N 138 հրաման “Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում” N2 – III – 11.3 սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին:

23. ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի հրամանը ՀՀԾՆ 22-04-2014 <<Պաշտպանություն աղմուկից>> Ծինարարական նորմերն հաստատելու և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին:

1.3 Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)

1.3.1 Նախատեսվող գործունեության նկարագիր

ՀՀ քաղաք Դիլիջան Սայաթ-Նովա փողոց 37 հողամաս հասցեում բնակելի շենքի նախագիծն իրականացված է հիմք ընդունելով՝ . պատվիրատուի առաջադրանքը. անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայականը՝ ծածկագիր 11-003-0050-0008: Ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքը N Ա1-59՝ տրված 03 ապրիլ 2024թ. Տեղում առկա են շինություններ, որոնք ենթակա են քանդման(քանդումը կիրականացվի տեխնիկական միջոցների և ձեռքի գործիքների կիրառմամբ՝ բացառելով պայթեցման աշխատանքները): Բնակելի շենքի կառուցման համար նախատեսված 3200 քմ մակերեսով հողամասը գտնվում է ՀՀ քաղաք Դիլիջան Սայաթ-Նովա փողոց 37 հասցեում: Նախատեսվում է կառուցել բնակելի շենք՝ 2 կիսաստորգետնյա և յոթ վերգետնյա հարկերով: Կիսաստորգետնյա հարկերը/-3,30 միջ/ -6,60 կատարում են 2 ֆունկցիա ավտոկայանատեղի և թաքստոց ապաստարան: Առաջին հարկում /+0,00 միջ/ նախատեսված է հասարակական նշանակության տարածքներ առանձին մուտքերով, մյուս 6 հարկերում /+3.30; +6.60,9,90; 13.2; 16.5; 19.8; միջեր/ նախագծված են բնակարաններ, ընդհանուր օգտագործման սրահներ վերելակներ և աստիճանավանդակներ: Շենքի կառուցվածքը՝ միաձույլ ե/բ կարկաս է, միաձույլ ե/բ ծածկերով: Երեսպատումը նախատեսվում է իրականացնել օդորակվող՝ տրավերտինի բազալտի, փայտի և մետաղի համադրությամբ: Տանիքը բազմալանջ է՝ կազմակերպված ջրահեռացումով: Արտաքին պատերը նախատեսվում է իրականացնել պեմզաբետոնի բլոկներով, շարի մեջ կիրառելով ամրանացանց, ջերմամեկուսիչ միջնաշերտով: Տարածքը նախատեսվում է կանաչապատել և բարեկարգել: Հրշեջ մեքենաների տեղակայման հատվածներում կանաչ զանգվածները նախատեսվում են հատուկ մեքենաների կայանման համար: Աստիճանավանդակների դռները հակահրդեհային են և ինքնափակվող:

Համաձայն ՀՀՇՆ IV-11.07.01-2006 շինարարական նորմերի՝ հաշմանդամ և բնակչության սակավաշարժ խմբերի ազատ տեղաշարժման համար ձեռնարկվել են

համապատասխան սալիկապատված հարթ և թեք ճանապարհներ և միջոցառումներ՝ դեպի բնակելի և հասարարական տարածքներ:

Ստորև բերված են նախագծված բազմաբնակարան շենքի տեխնիկական ցուցանիշները:

Հողամասի մակերես՝ 3200,0 քմ

Կանաչապատման մակերես՝ 967,4 քմ /30,24%/

Կառուցապատման մակերես 1243.2 քմ /38,85%/

Մարզահրապարակ, խաղահրապարակ, հանգստի գոտի՝ 71,1 քմ /2.22 %/

Սալվածք, թեքահարթակ, ճանապարհ, հենապատ 918,3 քմ /28.69 %/

Բնակարանների քանակը՝ 94,

Բնակարանների ընդ մակերես՝ 6541.36 քմ,

Հասարակական նշանակության տարածքի մակերես 1005.03 քմ,

Ընդհանուր օգտագործման տարածքների մակերես 1576.14 քմ

Ավտոկայանատեղիի ընդ մակերես 2086.55քմ,

Կայանման տեղերի քանակը՝ 63,

Շինարարական ընդհանուր մակերես 13220.12քմ

Հողամասի նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի:

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ բնակելի կառուցապատման:

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է տարածքը կանաչապատել և բարեկարգել: Կանաչապատումը իրականացվելու է համաձայն բարեկարգման, արդիականացման և կանաչապատման նախագծի: Տարածքում կիրականացվի սիզամարզի ցանքս կտկվեն ծառեր և թփեր:

Նախատեսվող գործունեությունը իրենից ներկայացնում է ժամանակակից լուծումներով և նյութերով իրականացվող շինություն: Այն ներդաշնակ է շրջակա կառույցներին տվյալ միջավայրում:

Բնակելի շենքի խոհանոցներից, ս/հանգույցներից և լողասենյակներից օդափոխությունը նախատեսված է բնական՝ օդատարերով, որոնք բարձրանում են հորանի մեջ:

Օդատարերի վրա յուրաքանչյուր հարկի առաստաղի տակ նախատեսված է կարգավորիչ ճաղավանդակ:

Ավտոկայանատեղում նախագծված են մեխանիկական դրդմամբ ներածման և արտածման օդափոխության համակարգեր: Ներածման և արտածման համակարգերի սարքավորումները տեղադրված են հարկի առաստաղի տակ:

Օդափոխության համար օգտագործվել են կոմպակտ համակարգեր, որոնք անհրաժեշտության դեպքում կարող են փոխարինվել նույն պարամետրերով այլ համակարգերով:

Ներածումը և արտածումը կատարվում է կարգավորող ճաղավանդակների միջոցով:

Հասարակական հարկի ջեռուցման և օդափոխության համակարգերի նախագծումը կկատարվի ճարտարապետական լուծումներից հետո:

Շենքի բնակելի մասի միջանցքներից և ավտոկայանատեղերից իրականացվում է ծխահեռացում:

Ծխահեռացման օդամուղերը տեղակայված են տանիքի վրա:

Հրդեհի ժամանակ վերելակների հորաններում և ավտոկայանատեղի վերելակների հորանի և աստիճանավանդակի նախասրահներում նախատեսված են դիմհարման համակարգեր:

Հակահրդեհային օդամուղների գործարկումը կատարվում է հրդեհային ազդասարքից և հեռակալենտրոնական վահանակից: Ավտոկայանատեղերում նախատեսված է ներածման և արտածման մեխանիկական համակարգեր: Արտածման համակարգերը համակցված են ծխահեռացման համակարգերի հետ: Ստորգետնյա ավտոկայանատեղերում յուրաքանչյուր հարկի համար օդափոխման համակարգը առանձին է: Օդափոխությունը իրականացված է վնասակար գազարտանետումների նոսրացման և հեռացման համար:

Բնակարաններում օդի արտածումը իրականացվում է սանհանգույցներից և խոհանոցներից իսկ ներածումը իրականացվում է պատուհանների միջոցով: Սանհանգույցներում նախատեսված են առանցքային օդամղիչներ: Խոհանոցներում նախատեսված են օդահեռացման երկու առանձին համակարգեր, մեկը՝ բնական, մյուսը՝ մեխանիկական, որը միանում է օջախի վրա տեղակայված քարշիչ պահարանին:

Էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության հետ կապված միջոցառումներ

Համալիրի էներգաարդյունավետությունը նախատեսվում է համապատասխանեցնել ՀՀ կառավարության 12.04.2018թ. N426-Ն որոշմամբ սահմանված չափորոշիչներին, ինչի ուղղությամբ իրականացվելու են համալիր միջոցառումներ, որոնց թվում են երեսպատման համակարգը, բարձր էներգաարդյունավետությամբ պատուհաններ և վիտրաժներ, տանիքի և ստորգետնյա հարկի ջերմամեկուսացում:

Ջերմության խնայողության համար ընտրված են ջերմաօգտհանիչներով օդի ներածման համակարգեր, որոնք ապահովում են ջերմության բարձր խնայողություն:

ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ
ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Քաղաքացիական պաշտպանության ու արտակարգ իրավիճակների կանխարգելման միջոցառումների կազմակերպման նպատակով նախագծվող բազմաբնակարան բնակելի շենքերի ստորգետնյա հարկերը ունեն երկակի

գործառնական նշանակություն՝ խաղաղ պայմաններում կշահագործվեն որպես ավտոկայանատեղի, իսկ ռազմական դրության պայմաններում որպես պարզագույն թաքստոց:

Նախատեսվում է նաև վթարային լուսավորության համակարգ: Թաքստոցում գտնվելու ժամանակահատվածում մարդկանց նվազագույն կենցաղային կարիքները ապահովելու համար նախատեսված է օդափոխության, ջրամատակարարման, ջրահեռացման վթարային լուսավորության համակարգ:

សមស្របទេ?

“ՊՐՈՖԵՍԵՐՏԻ” ՄՊԸ

Հասցե: Երևան, Տեղամ 31
 Գրք: (012) 771717
 Ե-mail: info@protonenergy.am

7. ԵՏՏԿԱԼ ԼՈՑՆԵԶԻՎ ՆՈ

97L-00253d

7. US INFLUENCE

<< ՔԻՆԳ
ԵՐԵՄԱՅԱՆՆԵՐՆ, >> ՄԴՈ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՆՈՐԾ

ԲՆԱԿԵԼԻ ՇԵՆՁ

311131

ՍԱՐԶ ՏԱԿՈՒՇ,
ՀԱՍՄԱՅՆԵ ԴԻԼԻԶՄՆ
ԴԻԼԻԶՄՆ Զ. ՍԱՅԱՌ-
ՆՈԿԱՅԻ Փ. 37

4000/10000

3.90 2604

44-475

667098
LUNHUB[illegible]

Prof. energy

ՆԱԽԱԳԻԾ՝
"ԴՊՐՈՖԵՆԵՐԳԻ" ՍՊԸ
Հասցե: Երևան, Տնայն 91
հեռ. (012) 771717
e-mail: info@profenergy.am
web: http://profenergy.am/

ՊԵՏԱԿԱՆ ԼԻՑԵՆԶԻԱ ՈՒ
ԶԴԼ -002534

ՊԱՏՎՈՐԱՏՈՐ՝
<< ԶԻՆԳ
ԵՆՆՍՈՐԱԲԵՆ >> ՍՊԸ

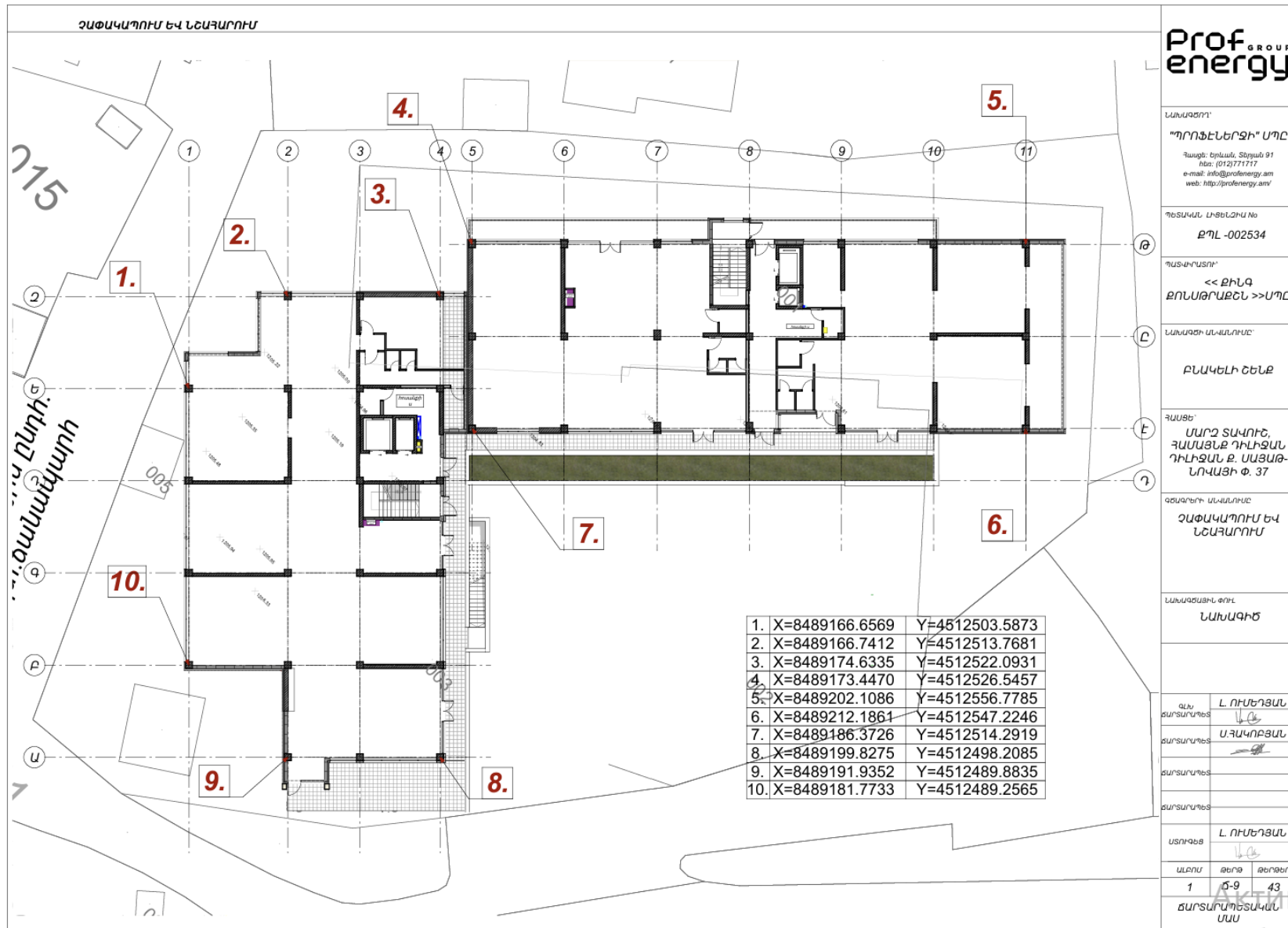
ՆԱԽԱԳԻԾԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ՝
ԲՆԱԿԵԼԻ ԾԵԼԵ

ՀԱՍՏԵ՝
ՄԱՐԶ ՏԱՎՈՐԻ,
ՀԱՄԱՅՆՔ ԴԻԼԻՋԱՆ
ԴԻԼԻՋԱՆ Զ. ՄԱՅԱՌ-
ՆՈՎԱՑԻ Փ. 37

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՏՎԱԿԱՐԾ
 ± 0.00 ՆԻՇՈՎ

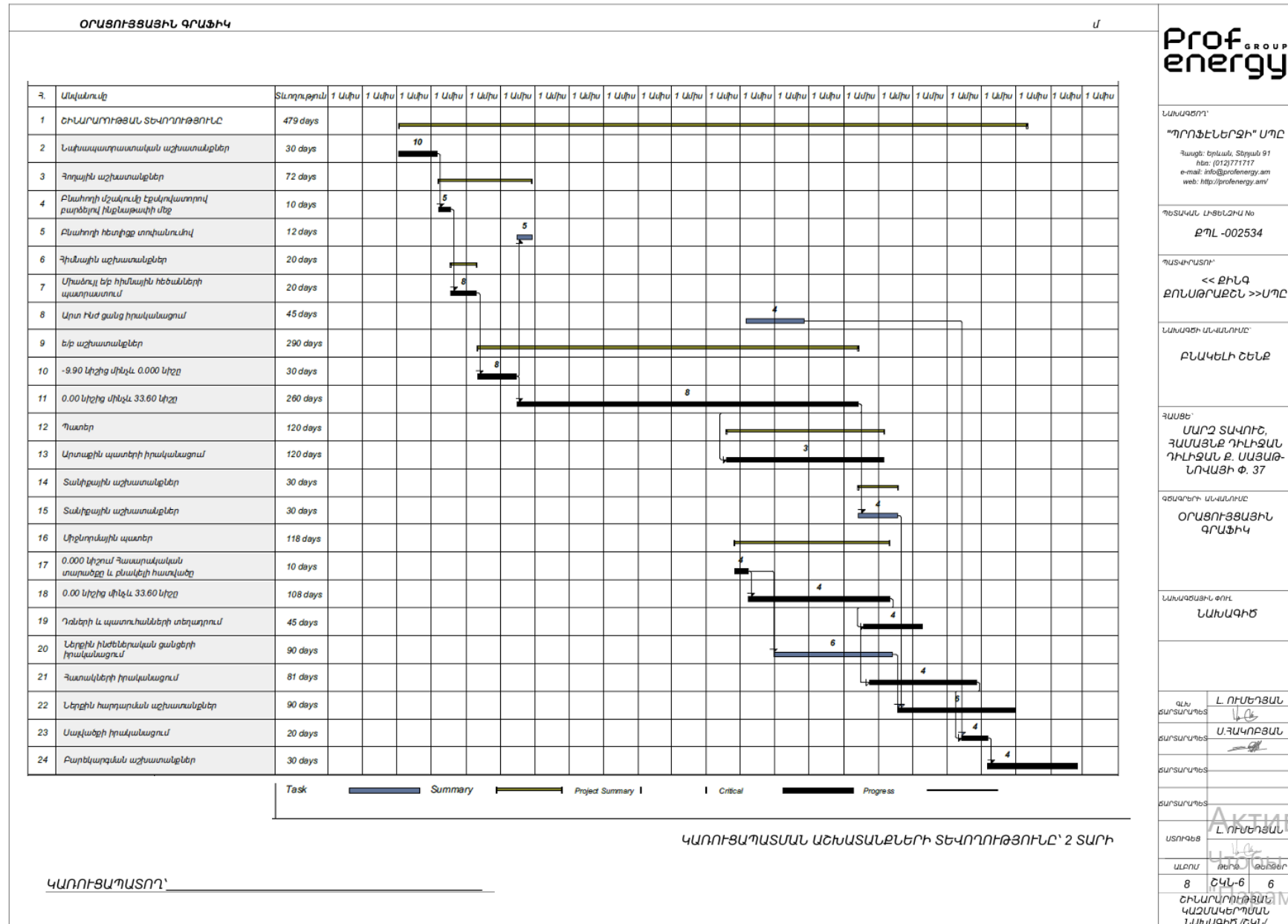
ՆԱԽԱԳԻԾԻ ՓՈԽ
ՆԱԽԱԳԻԾ

Շինարարական մոնտաժային աշխատանքների իրականացման ժամանակացույց

Շինարարության նորմատիվ տնտղությունը որոշվել է համաձայն (N 596-Ն 19.03.2015թ. ՀՀ Կառավարության որոշում կետ 111, 113) ՍՆԻՊ 1.04.03-85* մաս II, հետև հիման վրա հաշվի առնելով օբյեկտի նշանակությունը, կոնստրուկտիվ բնութագիրը, ընդհանուր մակերեսը: Օբյեկտի ընդհանուր կոմպլեքսի շինարարության նորմատիվ տնտղությունը ծրագրվում է 720 օր շինարարական աշխատանքների կատարման համար և 40 օր քանդման աշխատանքների համար թույլատրման տրամադրման օրվանից:

1.3.2 Նախատեսվող աշխատանքների կազմակերպում

Ելնելով առկա պայմաններից շինությունները բացի շինարարական նորմերով տրված անվտանգության հրահանգներից, անհրաժեշտ է կազմակերպել և աշխատանքների կատարման նախագծում արտացոլել անվտանգության նորմերի անհատական մոտեցումներ հատկապես կապված կռուցման գործողության գոտում կատարվելիք շինմոնտաժային աշխատանքների վերաբերյալ:

Բոլոր տիպի շինմոնտաժային աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով շինարարական նորմաները, կանոնները, ստանդարտները և նախագծի տեխնիկական պայմանները:

Շինարարության իրականացման որակի չափանիշները հսկվում են տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից:

Շինհրապարակը կազմակերպելիս պետք է ղեկավարվել հակահրդեհային անվտանգության վարչության կողմից տրված հրահանգներով:

Շինհրապարակը կոմպլեկտավորվում է հակահրդեհային ինվենտարով:

Շինարարության ընթացքում անհրաժեշտ է կատարել միջոցառումներ գերծ պահելու շրջակա միջավայրը աղտոտումից, թունավոր արտաթորումներից:

Հետիոտների անվտանգությունը ապահովելու նպատակով շինհրապարակը անհրաժեշտ է ցանկապատել թիթեղով:

Հողային աշխատանքների իրականացման ընթացքում պայթեցման աշխատանքներ չեն նախատեսվում:

1.3.3 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության կազմակերպման վերաբերյալ

Շինարարությունը ենթադրվում է իրականացնել կապալային եղանակով: Գլխավոր կապալառու կազմակերպությունը որոշվելու է մրցույթով:

Մասնաշենքերի միացումը արտաքին ինժեներական ցանցերին կկատարվի մասնագիտացված շինմոնտաժային կազմակերպությունների կողմից:

Շենքերի, ավտոճանապարհների, հրապարակների և մայթերի կառուցումը կկատարվի մասնագիտացված շինմոնտաժային կազմակերպությունների կողմից:

Շինմոնտաժային աշխատանքների իրականացման տեխնոլոգիայի տեսանկյունից շինարարությունը կարելի է իրականացնել ավանդական եղանակներով՝ կիրառելով շինարարական կազմակերպության սեփական շինարարական մեքենաները և

մեխանիզմները, իսկ բացակայության դեպքում, վարձակալել դրանք այլ կազմակերպություններից:

Ժամանակավոր շինությունների, վերամբարձ կռունկի, պահեստավորման մակերեսների տեղակայումը պատկերված է շինարարական գլխավոր հատակագծի վրա:

Առաջարկվում է հնարավորինս օգտագործել գույքային շարժական շինություններ:

Ժամանակավոր շինությունների ցանկը և դրանց տեղակայումը ցանկալի է լրացուցիչ ճշտվեն տեղում և համաձայնեցվեն պատվիրատուի հետ:

1.3.4 Առաջարկություններ օբյեկտի շինարարության մատակարարման կազմակերպման վերաբերյալ

Շինարարության նյութատեխնիկական մատակարարումը նախատեսվում է շինարարական ինդուստրիայի ձեռնարկություններից և գլխավոր կապալառու կազմակերպության արտադրական բազայից: Շաղախը և բետոնը կառաքվեն Դիլիջան քաղաքի մոտակա բետոնաշաղախային հանգույցներից մասնագիտացված տրանսպորտային միջոցներով:

Առաքումը ծրագրվում է այնպիսի պարբերականությամբ, որ ապահովվի աշխատանքների անընդհատությունը:

Առաջարկվում է շինարարության նյութատեխնիկական մատակարարման հետևյալ սխեման.

- Առանձին ամրանային ձողերը և հիմնակմախքները, մետաղական կոնստրուկցիաները, մոնտաժային իրերն ավտոմոբիլային փոխադրամիջոցներով բերվում են անմիջականորեն շինարարական հրապարակ, որտեղ կատարվում է դրանց պահեստավորում և տեղադրում,
- Բետոնային խառնուրդը միաձույլ բետոնե և երկաթբետոնե կոնստրուկցիաների համար, ինչպես նաև շաղախը շարվածքի համար առաքվում են անմիջապես շինհրապարակ ավտոբետոնախառնիչներով և շաղախատարներով,
- Հարդարման նյութերը կարող են առաքվել ինչպես անմիջապես շինհրապարակ, այնպես էլ շինարարական կազմակերպության բազա՝ հետագա առաքման նպատակով:

Փոխադրամիջոցների և շինարարական մեքենաների տեխնիկական սպասարկումը և լիցքավորումը իրականացվելու է շինհրապարակից դուրս մասնագիտացված կետերում: Տարածքում քայուղեր և վառելանյութ չի պահեստավորվելու :

Շինարարությունը կիրականացվի մասնագիտացված կազմակերպության կողմից :
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

Աշխատանքների բնույթից ելնելով^ա բանվորական բրիգադները ձևավորվում են որպես բազմապրոֆիլ կամ մասնագիտացված:

Բազմապրոֆիլ բրիգադները նպատակահարմար է կազմավորել խոշորացված (ընդհանրացված) տիպի ավարտուն շինարարական արտադրանքի, աշխատանքների ընդհանրացված փուլի՝ կոնստրուկտիվ հանգույցի ստեղծման նպատակով:

Բրիգադների քանակական և մասնագիտական - որակական կազմը սահմանվում է աշխատանքների ծրագրված ծավալների՝ աշխատատարության և աշխատանքների կատարման ժամկետների հիման վրա:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բանվորների աշխատանքի պաշտպանությունը ապահովվելու է անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառմամբ (հատուկ արտահագուստ՝ կոշիկ)՝ համալիր պաշտպանության միջոցառումների կատարումով (ցանկապատում՝ լուսավորում՝ օդափոխում՝ պաշտպանիչ և արգելակիչ սարքեր և հարմարանքներ և այլն)՝ սանիտարակենցաղային շինություններով և սարքավորումներով՝ գործող նորմերին և կատարվող աշխատանքների բնույթին համապատասխան

Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

Աշխատանքի պաշտպանության՝ անվտանգության տեխնիկայի՝ արտադրական սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների և հակահրդեհային անվտանգության վերաբերյալ անց է կացվելու հրահանգում: Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

Բանվորների անվտանգության տեխնիկայի ուսուցման՝ հրահանգման ժամանակին և որակով անցկացման՝ անհատական պաշտպանական միջոցների վիճակի և կիրառման՝ արտադրական անվտանգության և արտադրական սանիտարահիգիենիկ անվտանգության հետ կապված բոլոր միջոցառումների կատարման հսկողությունը վերապահվում է աշխատանքներն իրականացնող կազմակերպությանը:

1.3.5 Կադրային ապահովում և շինտեխնիկա

Շինարարությունում աշխատողների ընդհանուր թիվը՝ 52 մարդ, որից

Ինժիներատեխնիկական անձնակազմ - 2 մարդ

Հիմնական շինարարական տեխնիկայի պահանջարկը որոշվում է աշխատանքների ծավալների, մեխանիզմների և մեքենաների միջին արտադրողականության և աշխատանքների կատարման ընտրված եղանակների հիման վրա: Հիմնական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկը բերված է ստորև:

Շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկ

№ ռ/ր	Անվանում	Մակնիշ	Քան.	Ծանոթություն
1	Ավտոկռունկ	KC-45717K-1	1	կամ համարժեք
2	Բետոնամղիչ ավտոմոբիլ	55111-070	1	ըստ պահանջի
5	Ինքնաթափ ավտոմոբիլ	KamAZ-5511	2	կամ համարժեք
6	Էքսկավատոր Hyundai	3323	1	կամ համարժեք
7	Էլ. եռակցման սարք	CTH 500	1	կամ համարժեք
8	Շարժական կոմպրեսոր	ЗИФ - 55 В	1	ըստ պահանջի
9	Աշտարակային կռունկ	TEREX CTT 321- 16H20	1	կամ համարժեք

Շինարարական տեխնիկայի համար համապատասխան վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը կիրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ մասնագիտացված սպասարկման կետերում: Այն տեխնիկական միջոցները որոնք հնարավոր չէ մոտեցնել մասնագիտացված սպասարկման կետեր կսպասարկվեն մասնագիտացված ընկերությունների կողմից շինարարական հրապարակում հատուկ տեխնիկական միջոցների կիրառմամբ որոնք կբացառեն հողային ռեսուրսների հնարավոր աղտոտումը:

1.3.6 Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում

Շինարարական նյութերից օգտագործվելու է ցեմենտ, մետաղական ամրաններ եւ այլ կոնստրուկցիաներ, ապակի, փայտ, սրբատաշ եւ կոպտատաշ քարե շար, երեսպատման նյութեր եւ այլն: Բնառեսուրսներից օգտագործվելու է միայն ջուր՝ աշխատանքային հարթակի ջրցանի, հանված գրունտի եւ ստացվող ավազի ու խճի խոնավացման, ինչպես նաեւ շինարարական անձնակազմի խմելու եւ կենցաղային նպատակների համար:

Հիմնական թափոնատեսակը, որը կառաջանա շինարարական աշխատանքների ընթացքում, կենցաղային աղբն է օրեկան մեկ մարդու հաշվարկով $7կգ \times 52 \times 24 / 1000 = 8,7$ տ եւ շինարարական աղբն է 480 խմ ծավալով՝ այդ թվում տարածքում առկա շինությունների քանդումից առաջացող: Շինարարական աղբը ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ համաձայնեցված վայր: Առաջացած կենցաղային աղբը կտեղափոխվի աղբահավաք ծառայության կողմից:

Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

- a) $W_{\text{խ.տ.}} = (n \times N + n_1 \times N_1) \times T$, որտեղ
- b) n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 2 մարդ
- c) N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ
- d) n_1 – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 50 մարդ
- e) N_1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ
- f) T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 760 օր, նեռ. քանդման փուլ
- g) $W_{\text{խ.տ.}} = (2 \times 0.016 + 50 \times 0.025) \times 760 = 974$ խմ/շին. ժամ:

Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

- h) $U_1 = S_1 \times K_1 \times T$, որտեղ՝
- i) S_1 – ջրվող տարածքի մակերեսը, 1500 քմ,
- j) K_1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0005 խմ,
- k) T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով, 540
- l) $U_1 = 1500 \times 0.0005 \times 540 = 405$ խմ.շին.ժամ.

Անիվների լվացման և ջրալցման ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$$m) U_2 = S_2 \times K_2 \times T,$$

n) որտեղ՝ S_1 – լվացվող ավտոմեքենաների քանակը, 10 հատ,

o) K_1 – միավոր ծախսը 1 ավտոմեքենայի համար, 0.14 խմ,

p) T – ժամանակահատվածը օրերով, 720

$$q) U_2 = 15 \times 0.14 \times 760 = 1596 \text{ խմ/շին. ժամ}$$

Ընդամենը ջրօգտագործումը կկազմի 2975 խմ/շին. ժամ:

Բազմաբնակարան բնակելի շենքի ջրամատակարարումը և ջրահեռացումը իրականացվելու է համաձայն տեխնիկական պայմանի միանալով <<Վեոլիա Ջուր>> ՓԲԸ ցանցին, որի համար սահմանված կարգով ստացվել է տեխնիկական պայման և լիցենզավորված կազմակերպության կողմից կիրականացվի նախագիծ: Ջրամատակարարումը հնարավոր է իրականացնել Մյասնիկյան փողոցով անցնող $d=300$ մմ ջրատարից, կոյուղին՝ հնարավոր կլինի միացնել տարածքից մոտ 60մ հեռավորությամբ անցնող $d=1000$ մմ կոյուղատարին:

Շինարարության փուլում ջրցանման համար ջուրը կբերվի պայմանագրային հիմունքներով՝ ավտոգիստեռներով (նշված գործընթացը հնարավոր կլինի կազմակերպել շինարարության թույլտվության ստացումից հետո):

Շինարարության փուլում աշխատողների կոմունալ կենցաղային պայմանները կապահովեն տեղադրելով բիոգուգարաններ (Բիոգուգարանի աշխատանքը հիմնված է բիոլոգիական ակտիվ հեղուկի ազդեցությամբ, որը քայքայում է թափոնները, վերացնում է միկրոբներին և չեզոքացնում հոտերը: Բիոգուգարանները պայմանագրային հիմունքներով սպասարկվում են այն ընկերության կողմից, որը մատակարարել է բիոգուգարանները), խմելու ջուրը կմատակարարվի տարաներով:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում և շահագործման փուլում էլեկտրամատակարարումը 240 ԿՎԱ հզորությամբ նախատեսված է, համաձայն «Հայաստանի էլեկտրական Ցանցեր» ՓԲԸ-ի տեխնիկական պայմանի, 110/35/6 կՎ Ադստե ԵԿ-ի 100կՎԱ հզոր. Տ.6665-ի ց/լ վահանից:

Համալիրում նախատեսվում է իրականացնել անհատական օդափոխման և ջեռուցման համակարգ որոնց արտաքին բյուկները նախատեսվում է քողարկել հատուկ

դրանց համար նախատեսված խորշերում և համապատասխան ձայնամեկուսիչ նյութերի օգտակործմամբ նախատեսվում է ապահովել աղմուկի ցածր մակարդակ:

2. ՆԱԽԱՏԵՄՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱՆ

2.1 ՖԻԶԻԿԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Հետազոտվող տարածքը գտնվում է ՀՀ Տավուշի մարզ Դիլիջան համայնք Սայաթ-Նովայի փողոց 37 հասցեում: Համաձայն անշարժ գույքի սեփականության վկայականի տարածքում առկա են քանդման ենթակա շինություններ՝ տնտեսական շինություն 375,6 քմ, տնտեսական շինություն 208 քմ, պահակատուն 12.2 քմ, պարիսպ 12քմ, պարիսպ 7.6 քմ, պարիսպ 16.9մ: Հարևանությամբ 8մ և ավել հեռավորությամբ գտնվում են այլ բնակելի հասարակական շենք շինություններ: Ընդհանուր օգտագործման համայնքային նշանակության ճանապարհից հեռավորությունը կազմում է 4,2մ, Սայաթ Նովա փողոցից 12,3մ:

Տարածքում բնության և պատմամշակութային հուշարձաններ չկան: Կառուցապատման ենթակա տարածքում հատման ենթակա ծառեր չկան:

Գետնորֆոլոգիական տեսակետից ուսումնասիրվող տարածքը իրենից ներկայացնում է հարթ մակերես: Ռելիեֆի բացարձակ նիշերը տատանվում են 1204,0-1206,5 մետրերի սահմաններում:

Երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են գետային նստվածքները: Տեղազննվող տեղամասի գրունտները ներկայացնում են գետաքարակոպձային գրունտները ավազակավի լցիչով:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից հետազննվող հարթակում փորված հորատանցքերում գրունտային ջրերը հայտնաբերվել են բոլոր հորատանցքում 4,0-6,0 մետր խորության հորիզոններում, իսկ կանգնման մակարդակները գրանցվել են 3,6-5,5 մետր խորության հորիզոններում:

Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներ ինչպիսիք են կարստը, քարաթափությունը, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող կառույցի վրա՝ բացակայում են: Սակայն պետք է հաշվի առնել այն, որ տարածքը գտնվում է գետի հունի, մատույցներում, որտեղ գրունտային ջրերի մակարդակը կարող է տատանվել կախված գետի վարարման հետ մոտ 0,5-1,0 մետր, երբեմն ավելի:

Շրջանի սեյսմիկ պայմանները Ըստ սեյսմիկ հատկության՝ ՀՀՇՆ 20-04.2020թ.-ի, տեղազննվող շրջանը գտնվում է II սեյսմիկ գոտում՝ գրունտների $A_{max} = 0.4g$ արագացմամբ:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից հետազննվող հարթակում փորված հորատանցքերում գրունտային ջրերը հայտնաբերվել են բոլոր հորատանցքում 4,0-6,0 մետր խորության հորիզոններում, իսկ կանգնման մակարդակները գրանցվել են 3,6-5,5 մետր խորության հորիզոններում:

Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներ ինչպիսիք են կարստը, քարաթափությունը, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող կառույցի վրա՝ բացակայում են: Սակայն պետք է հաշվի առնել այն, որ տարածքը գտնվում է գետի հունի, մատույցներում, որտեղ գրունտային ջրերի մակարդակը կարող է տատանվել կախված գետի վարարման հետ մոտ 0,5-1,0 մետր, երբեմն ավելի:

Տարածքի երկրաբանական նկարագրությունը

Տարածքում հորատված հորատանցքերի հիման վրա պարզ է դարձել երկրաբանալիթոլոգիական կտրվածքները: Տեղամասի երկրաբանալիթոլոգիական կտրվածքին մասնակցում են հետևյալ 3 շերտերը կամ ինժեներաերկրաբանական տարրերը՝ վերնից ներքև.

Շերտ 1 Լիցք (ավազակավ, խճավազ, կոպիճ, տարբեր թափոնների մնացորդներ): Տեխնածին առաջացումներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն ՀՀՇՆ 32-01-2022-ի աղյուսակ 101-ի 23.1) II կարգ է:

Շերտ 2 (աՂ) Գետաքարակոպձային գրունտ ավազի լցիչով: Գետային նստվածքներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն ՀՀՇՆ 32-01-2022-ի աղյուսակ 101-ի 5.4) IV կարգ է:

Շերտ 3 (աՂ) Գետաքարակոպձային, ավազային գրունտ պինդ ավազակավային լցիչով: Գետային նստվածքներ են: Գրունտը ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն ՀՀՇՆ 32-01-2022-ի աղյուսակ 101-ի 5.3) III կարգ է:

Շերտ-4 Ավազ սպիտակահողազույնից մինչև բաց շագանակազույն, կապտամոխրազույն, մանրախճային, միջին խտության, մանր, փոշենման: Էյրովիալ-Դեյրովիալ-պրոյրովիալ առաջացումներ են: Գրունտն ըստ շահագործման դժվարության՝ համաձայն ՄՆԻՊ IV-2-84-ի II (27^բ) կարգ է:

4. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Կատարված հետազոտությունների և դրանց արդյունքների վերլուծության արդյունքում կարելի է գալ հետևյալ եզրակացության.

Հետազոտվող տարածքը գտնվում է ՀՀ Տավուշի մարզի քաղաք Դիլիջան, Սայաթ-Նովայի փողոց 37 հասցեի հողամասում:

Ռելիեֆի բացարձակ նիշերը ուսումնասիրվող տեղամասում տատանվում են 1204,0-1206,5 մետրերի սահմաններում:

• Տեղամասի երկրաբանական կտրվածքը հետազոտված խորությունների սահմաններում ներկայացված է գրունտների 3 տարբեր շերտերով կամ ինժեներաերկրաբանական տարրերով (ԻԵՏ), որոնց ֆիզիկամեխանիկական բնութագրերի ցուցանիշները տրված են 3.1 աղյուսակում:

Տեղամասում մինչև 12 մետր խորությամբ փորված հորատանցքերով ստորերկրյա ջրեր հայտնաբերվել են բոլոր հորատանցքում 4,0-6,0 մետր խորության հորիզոններում, իսկ կանգնման մակարդակները գրանցվել են 3,6-5,5 մետր խորության հորիզոններում:

Ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող շինություն կառուցելու համար, (ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ) ապահովելով գրունտների միասեռությունը, որպես հիմնատակ կարող են ծառայել շերտ 2-ի, շերտ 3-ի գրունտները: Շերտ 1-ի լիցքեր գրունտները չեն կարող դիտարկվել, որպես բարենպաստ հիմնատակ շինությունների համար: Հարկ է նշել նաև, որ հիմքերի համար, որպես բարենպաստ խորություն առաջարկվում է մինչև գրունտային ջրերի մակարդակը, իսկ ավելի ցածր խորության համար պարտադիր կատարել ինժեներական միջոցառումներ (դրենաժներ և այլն) ջրերի թափանցումը թույլ չտալու դեպի տեղադրվող հիմքերի հիմնատակեր, քանի որ շերտ -3 ի գրունտներում վերը նշված պայմաններում ձևախախտումը մեծ է:

• Գրունտների սեյսմիկ հատկությունների (գրունտների սեյսմիկ կարգ) ճշգրտումը և հաշվարկը կատարել երկրաֆիզիկական հետազոտությունների հիման վրա:

• Ըստ սեյսմիկ հատկության՝ ՀՀՇՆ 20-04.2020թ.-ի, տեղազնվող շրջանը գտնվում է II սեյսմիկ գոտում՝ գրունտների $A_{max} = 0.4g$ արագացմամբ:

• Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը՝ համաձայն ՀՀՇՆ 22-01-2024 նորմերի, ուսումնասիրվող տարածքում կազմում է 47 սանտիմետր:

- Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներ ինչպիսիք են կարստը, քարաթափությունը, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում նախագծվող կառույցի վրա՝ բացակայում են: Սակայն պետք է հաշվի առնել այն, որ տարածքը գտնվում է գետի հունի, մատույցներում, որտեղ գրունտնային ջրերի մակարդակը կարող է տատանվել կախված գետի վարարման հետ մոտ 0,5-1,0 մետր, երբեմն ավելի:
- Գրունտների ֆիլտրացիայի գործակիցը կընդունվի շերտ-2-ը 50մ/օր, շերտ-3-ը 25մ/օր,
 - Համաձայն ГОСТ 31384-2017-ի ըստ PH ցուցիչի ջրերը ազդեցիկ չեն:
 - Սուլֆատի պարունակությամբ բոլոր փորձանմուշները ազդեցիկ չեն W8 բետոնի նկատմամբ:
 - Ըստ բիկարբոնատի՝ ջրերը ազդեցիկ չեն, պորտլանդ ցեմենտի նկատմամբ: Մնացած ցուցանիշներով էլ ազդեցիկ չեն:
- Հաշվի առնելով վերը նշված բոլոր հանգամանքները և պահպանելով դրանք, ինժեներաերկրաբանական տեսակետից կարելի է կատարել շինարարական աշխատանքներ:
- Ուսումնասիրվող տեղամասում կառույցների հիմքերի փոստրակները բացելուց և նախագծային նիշերին հասնելուց հետո՝ ինժեներ-երկրաբանի կողմից հիմնափոսի զննումը և համապատասխան եզրակացությունը (ակտ) պարտադիր է:

Ճարտարագետ-երկրաբան՝

Դ. Ասատրյան

2.2 Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ

«Դիլիջան» ազգային պարկը կազմակերպվել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2002 թվականի փետրվարի 21-ի «Դիլիջան» ազգային պարկ կազմակերպելու մասին» N 165 որոշմամբ՝ Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների սովետի 1958 թվականի սեպտեմբերի 13-ի «Հայկական ՍՍՌ բնության պահպանության մասին» օրենքի կիրառման մասին» N 341 որոշմամբ կազմակերպված «Դիլիջան» պետական արգելոցի և դրան հարակից տարածքների սահմաններում: «Դիլիջան» ազգային պարկի և «Դիլիջան» ազգային պարկ» պետական ոչ առեվտրային կազմակերպության կանոնադրությունները հաստատելու են ՀՀ կառավարության 11 մայիսի 2002 թվականի N 920-Ն որոշումով:

Պարկի ստեղծման նպատակներն են՝

ա) Աղստև և Գեոիկ գետերի ավազանների ջրային ու ցամաքային բնական էկոհամակարգերի զարգացման բնականոն ընթացքի ապահովումը, լանդշաֆտային և կենսաբանական բազմազանության, բնության ու պատմամշակութային հուշարձանների պահպանությունը.

բ) հյուսիսային Հայաստանին բնորոշ հազվագյուտ և անհետացող վայրի բույսերի ու կենդանիների տեսակների, գենոֆոնդի և դրանց ապրելու միջավայրի պահպանությունը.

գ) բնական լանդշաֆտների, դրանց առանձին տարրերի, բնական գործընթացների և երևույթների գիտական ուսումնասիրությունը՝ ուղղված պարկի տարածքի բնական էկոհամակարգերում ընթացող գործընթացների կանխատեսմանն ու գնահատմանը, բուսական և կենդանական աշխարհի գենոֆոնդի պահպանմանը, բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործմանն ու բնության պահպանության գիտական հիմունքների մշակմանը, պարկին հարակից տարածքների համար բնության պահպանության և օգտագործման արդյունավետ ձևերի մշակման բազայի ապահովմանը:

Տեղամասից ավելի քան 3 կմ հեռավորության վրա գտնվող «Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքում առկա են բազմաթիվ բույսեր և կենդանիներ, որոնք հաշվառված են ՀՀ բույսերի և կենդանիների կարմիր գրքերում:

2.3 Տավուշի մարզի Դիլիջան քաղաքի պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկը

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Ամրոց «Բերդի դաշ»	Ք.ա. 2-1 հզ, միջնադար	Հաղարծնի վանքից 2 կմ ամ, երկու ծորերի միջև, բլրի վրա, «Բոխուտ թումբ» վայրում	10.3/1	Հ	ավերված, պահպանվել են պարիսպների հիմքերը
Բնակատեղի	Ք.ա. 2-1 հզ	ամրոցիվ հվ և ատ	10.3/1.1	Հ	
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	բնակատեղիի մոտ	10.3/1.2	Հ	ավերված
Բնակատեղի	Ք.ա. 2-1 հզ.	Գոլովինո թաղամասից հս, ԴՕՍԱՎՖ-ի շենքից 1.5 կմ հեռու, բլրի հվ-ատ հարթակում	10.3/2	Հ	ավերված
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	բնակատեղիի տարածքում և մերձակայքում	10.3/2.1	Հ	ավերված
Բնակելի տուն	1911 թ.	Աղայան փող. 2	10.3/3	Հ	երկհարկ, կառուցել է Մ. Սաղաթեյանը
Բնակելի տուն	1882 թ.	Աղայան փող. 3	10.3/4	Հ	երկհարկ, կառուցել է հյուսն Ա. Պետրոսյանը
Բնակելի տուն	19 դ. վերջ	Կալինինի փող. 5	10.3/5	Հ	եղել է իշխանուհի Մարիամ Թումանյանի ամառանոցը, 1979-ից՝ Ժողովրդական արվեստի թանգարանի Դիլիջանի մասնաճյուղի շենք
Բնակելի տուն	1945 թ.	Կալինինի փող. 6	10.3/6	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Բնակելի տուն	1940 թ.	Կալինինի փող. 7	10.3/7	Հ	
Բնակելի տուն	1934 թ.	Կալինինի փող. 8	10.3/8	Հ	
Բնակելի տուն	1925-1930 թթ.	Կալինինի փող. 10	10.3/9	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	19 դ. վերջ	Կալինինի փող. 11	10.3/10	S	
Բնակելի տուն	1908 թ.	Կալինինի փող. 12	10.3/11	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1897 թ.	Կալինինի փող. 15	10.3/12	S	
Բնակելի տուն	1927 թ.	Կալինինի փող. 18	10.3/13	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1920 թ.	Կալինինի փող. 19	10.3/14	S	
Բնակելի տուն	1957 թ.	Կալինինի փող. 20	10.3/15	Հ	
Բնակելի տուն	1918 թ., 1960 թ.	Կալինինի փող. 22	10.3/16	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1919 թ.	Կալինինի փող. 25	10.3/17	S	
Բնակելի տուն	1796 թ.	Կալինինի փող. 26	10.3/18	S	
Բնակելի տուն	19 դ. սկիզբ	Կալինինի փող. 28	10.3/19	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1832 թ.	Կալինինի փող. 34	10.3/20	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	19 դ. 1-ին կես	Կալինինի փող. 37	10.3/21	S	
Բնակելի տուն	19 դ. 1-ին կես	Կալինինի փող. 41	10.3/22	S	
Բնակելի տուն	1842 թ.	Կալինինի փող. 42	10.3/23	S	
Բնակելի տուն	1830 թ.	Կալինինի փող. 43	10.3/24	S	
Բնակելի տուն	1893 թ.	Կալինինի փող. 45	10.3/25	S	
Բնակելի տուն	1850-ական թթ.	Կալինինի փող. 48	10.3/26	S	
Բնակելի տուն	19 դ. 2-րդ կես	Կալինինի փող. 52 ա	10.3/27	S	
Բնակելի տուն	1830-ական թթ.	Կալինինի փող. 53	10.3/28	S	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Բնակելի տուն	1880-ական թթ.	Կալինինի փող. 56	10.3/29	S	
Բնակելի տուն	1880 թ.	Կալինինի փող. 60	10.3/30	S	
Բնակելի տուն	18 դ. վերջ	Կալինինի փող. 66	10.3/31	S	
Բնակելի տուն	1905 թ.	Կալինինի փող. 72	10.3/32	S	
Բնակելի տուն	1860 թ.	Կալինինի փող. 78	10.3/33	S	
Բնակելի տուն	1930-ական թթ.	Կալինինի փող. 88	10.3/34	S	
Բնակելի տուն	1870 թ	Կալինինի փող. 98	10.3/35	Յ	Երկհարկ
Բնակելի տուն	1872 թ.	Կալինինի փող. 110	10.3/36	Յ	Երկհարկ
Բնակելի տուն	1901 թ.	Կալինինի փող. 126	10.3/37	Յ	Երկհարկ
Բնակելի տուն	1937 թ.	Կալինինի փող. 135	10.3/38	Յ	
Բնակելի տուն	19 դ. 50-ական թթ.	Կալինինի փող. 162	10.3/39	S	
Բնակելի տուն	20 դ. սկիզբ	Կալինինի փող. 168	10.3/40	S	
Բնակելի տուն	1880-ական թթ.	Կալինինի փող. 170	10.3/41	S	
Բնակելի տուն	1890 թ.	Կալինինի փող. 184	10.3/42	S	
Բնակելի տուն	19 դ. 1-ին կես	Կալինինի փող. 188	10.3/43	S	
Բնակելի տուն	1910 թ.	Հակոբջանյան փող. 15	10.3/44	Յ	Երկհարկ, կառուցել է Ն. Պողոսյանը
Բնակելի տուն	1910 թ.	Հակոբջանյան փող. 19	10.3/45	S	
Բնակելի տուն	1917 թ.	Հակոբջանյան փող. 21 ա	10.3/46	Յ	Ֆրանգուլյանների տունը
Բնակելի տուն	1908 թ., 1959 թ.	Հակոբջանյան փող. 23	10.3/47	Յ	Երկհարկ, կառուցել է Ա. Սիմոնյանը

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Բնակելի տուն	1920 թ.	Հակոբջանյան փող. 28	10.3/48	S	
Բնակելի տուն	1926 թ.	Հակոբջանյան փող. 31	10.3/49	Հ	միահարկ, կառուցել է հյուսն Ե. Սիմոնյանը
Բնակելի տուն	1882 թ.	Հակոբջանյան փող. 32	10.3/50	Հ	երկհարկ, կառուցել է Բ. Ֆրանգուլյանը
Բնակելի տուն	1890-ական թթ.	Հակոբջանյան փող. 34	10.3/51	S	
Բնակելի տուն	1916 թ.	Հակոբջանյան փող. 36	10.3/52	S	երկհարկ, կառուցել է Բ. Ֆրանգուլյանը
Բնակելի տուն	1912 թ.	Հակոբջանյան փող. 52	10.3/53	Հ	
Բնակելի տուն	1882 թ.	Մանթաշյան փող. 3 գ	10.3/54	Հ	երկհարկ, կառուցել է Դիլիջանի տանուտեր Մովսես Հովհաննիսյանը
Բնակելի տուն	1860 թ.	Մանթաշյան փող. 4	10.3/55	S	
Բնակելի տուն	1894 թ.	Մանթաշյան փող. 6	10.3/56	Հ	երկհարկ, կառուցել է սայլագործ Հ. Հակոբյանը
Բնակելի տուն	1890 թ.	Մյասնիկյան փող. 32	10.3/57	Հ	երկհարկ, կառուցել է Տ. Բադալյանը
Բնակելի տուն	1890 թ.	Մյասնիկյան փող. 34	10.3/58	Հ	երկհարկ, կառուցել է Դ. Ուլիխանյանը
Բնակելի տուն	1870-ական թթ.	Մյասնիկյան փող. 38	10.3/59	Հ	երկհարկ, վաճառական Ասլանովների

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
					տունը
Բնակելի տուն	1895-1897 թթ.	Մյասիկյան փող. 50	10.3/60	Հ	եղել է ցարական դատարանի շենքը
Բնակելի տուն («Դավաթի տուն»)	19 դ. վերջ	Մյասիկյան փող. 54	10.3/61	Հ	երկհարկ, կառուցել է սափրիչ Սիմոնը, առաջին հարկում եղել է վարսավիրանոց
Բնակելի տուն	19 դ. վերջ	Մյասիկյան փող. 56	10.3/62	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն («Լեզգու կամ փռնչոց տուն»)	19 դ. կես	Մյասիկյան փող. 58	10.3/63	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1850-1860-ական թթ.	Մյասիկյան փող. 82	10.3/64	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1894 թ.	Մյասիկյան փող. 86	10.3/65	Հ	երկհարկ
Բնակելի տուն	1910 թ.	Մյասիկյան փող. 88	10.3/66	Տ	
Բնակելի տուն	1930 թ.	Մյասիկյան փող. 102	10.3/67	Հ	երկհարկ, կառուցել են Պողոսյանները
Բնակելի տուն	1925 թ.	Մյասիկյան փող. 102ա	10.3/68	Հ	երկհարկ, կառուցել են Պողոսյանները
Բնակելի տուն	1930 թ.	Մյասիկյան փող. 102բ	10.3/69	Հ	երկհարկ, կառուցել են Պողոսյանները
Բնակելի տուն	1925 թ.	Մյասիկյան փող. 104	10.3/70	Հ	երկհարկ, նկուղային մասը կառուցվել է 1873 թ.

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Բնակելի տուն	20 դ. սկիզբ	Մյասիկյան փող. 110	10.3/71	S	
Բնակելի տուն	1933 թ.	Մյասիկյան փող. 112	10.3/72	S	
Բնակելի տուն	1948 թ.	Մյասիկյան փող. 118	10.3/73	Յ	
Բնակելի տուն	1880 թ., 1900 թ.	Օրջոնոկիձեի փող. 1	10.3/74	Յ	Երկհարկ, կառուցել են Ալիխանյանները
Գերեզմանոց	19-20 դդ.	Մանթաշյան փող.	10.3/75	S	
Գյուղատեղի	7-13 դդ.	Քաղաքից 7 կմ ան, Աղստևի աջ ափին, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի ձախ կողմում, «Բոյնի դար» վայրում	10.3/76	Յ	ավերված է, տարածքի մի մասի վրա կառուցվել է կինոգործիչների հանգստյան տունը
Գերեզմանոց	7-13 դդ.	Գյուղատեղիի ան եզրին	10.3/76.1	Յ	ավերված է, խաչքարերից մի քանիսը տեղափոխել են նույն հանգստյան տան տարածք
Եկեղեցի	12-13 դդ.	Գյուղատեղիի կենտրոնական մասում	10.3/76.2	S	պահպանվել են հիմքերը
Գյուղատեղի	7-15 դդ.	Քաղաքից 3 կմ հվ-ան, Աղստևի աջ ափին, անտառում, «Բախտիար» Գյուղատեղիից մոտ 2 կմ ամ, «Ղալուխ» վայրում	10.3/77	Յ	ավերված
Գերեզմանոց	7-10 դդ.	Գյուղատեղիի հվ-ամ եզրին	10.3/77.1	Յ	
Գերեզմանոց	7-13 դդ.	Գյուղատեղիի ան մասում	10.3/77.2	Յ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.		10.3/77.2. 1	Հ	տեղահանված է, հեկաձ ծառին
Գյուղատեղի	7-20 դդ.	Քաղաքի ամ մասում, Երևան-Դիլիջան մայրուղուց աջ, «Խրտանոց» վայրում	10.3/78	Հ	ավերված
Խաչքար թևավոր	13 դ.		10.3/78.1	Հ	արձանագիր է, կոտրված է վերին խաչաթևը
Գյուղատեղի	10-14 դդ.	Քաղաքից 5 կմ հս-աե, Դիլիջան-Իջևան մայրուղուց ձախ, «Փիշիկ» և «Գոմաձոր» տանող ճանապարհի վրա	10.3/79	Տ	տարածքն ընկած է կառուցապատմա ն տակ
Գյուղատեղի	10-15 դդ.	Քաղաքից 4 կմ հս-աե, «Փիշիկ» գյուղատեղիից 1 կմ հվ-ամ, «Գոմաձոր» տանող ճանապարհին	10.3/80	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	10-15 դդ.		10.3/80.1	Հ	ավերված
Խաչքար	11 դ.		10.3/80.1. 1	Հ	ընկած
Խաչքար	12 դ.		10.3/80.1. 2	Հ	վերնամասը բացակայում է
Խաչքար	13 դ.		10.3/80.1. 3	Հ	
Խաչքար	13 դ.		10.3/80.1. 4	Հ	արձանագիր, ստորին մասը կոտրված
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/80.1. 5	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/80.1.	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
			6		
Խաչքար	14-15 դդ.		10.3/80.1. 7	Հ	
Խաչքար	14-15 դդ.		10.3/80.1. 8	Հ	
Գյուղատեղի	10-15 դդ.	բաղաբից 6 կմ հս-աե, «Փիշիկ» գյուղատեղիից 1 կմ հս-ամ, «Գոմաձոր» տանող ճանապարհի երկու կողմում	10.3/81	Հ	ավերված
Գյուղատեղի	10-18 դդ.	Պարզ լճից 300 մ հս, «Ղազար բեկ» վայրում	10.3/82	Հ	
Գերեզմանոց	12-14 դդ.	բլրալանջին	10.3/82.1	Հ	ավերված
Խաչքար	12-13 դդ.		10.3/82.1. 1	Հ	տեղափոխել են լճափնյա ռեստորանի մոտ. ստորին մասը բացակայում է
Խաչքար	12-13 դդ.		10.3/82.1. 2	Հ	վերնամասը բացակայում է
Խաչքար	12-13 դդ.		10.3/82.1. 3	Հ	վերնամասը բացակայում է
Խաչքար	13 դ.		10.3/82.1. 4	Հ	
Խաչքար	13 դ.		10.3/82.1. 5	Հ	
Խաչքար	13 դ.		10.3/82.1. 6	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.		10.3/82.1. 7	Հ	երկատված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	13 դ.		10.3/82.1. 8	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/82.1. 9	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/82.1. 10	Հ	վերնամասը բացակայում է
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/82.1. 11	Հ	ստորին կեսը կոտրված է
Եկեղեցի	13 դ.	գերեզմանոցի ամ մասում	10.3/82.2	Հ	պահպանվել են պատերը՝ 1.50 մ բարձրությամբ
Գյուղատեղի	12-14 դդ.	բաղաբից 3 կմ հվ-աե, «Իմպուլս» գործարանի հանգստյան տնից 1 կմ հվ, անտառի բացատում, Աղստևի աջ ափին, բլրակի վրա, «Բախտիար» վայրում	10.3/83	Հ	
Գերեզմանոց	12-14 դդ.		10.3/83.1	Հ	1986 թ. տեղի խաչքարերից երկուսը տեղափոխել ու ագուցել են հանգստյան տան ամ պատին
Խաչքար	13 դ.		10.3/83.1. 1	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/83.1. 2	Հ	
Եկեղեցի	12-13 դդ.		10.3/83.2	Տ	ավերված
Ճանապարհ	12-15 դդ.	ձգվում է «Բախտիար» և «Ղալուխ» գյուղատեղիների միջև՝	10.3/83.3	Հ	ավերվել են եզրապատերը

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		2 կմ երկարությամբ			
Գյուղատեղի	12-14 դդ.	բաղաթից 8 կմ հվ-աե, անտառի բացատում, աե-ից ձորակով եզերված «Սմրդանի յալ» տեղանքում	10.3/84	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	12-14 դդ.		10.3/84.1	Հ	ավերված
Խաչքար Հոգեդեղի	1254 թ.		10.3/84.1. 1	Հ	ստորին մասը կոտրված
Խաչքար	13 դ.		10.3/84.1. 2	Հ	ստորին մասը կոտրված
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/84.1. 3	Հ	ստորին մասը կոտրված
Գյուղատեղի	12-17 դդ.	բաղաթից 5 կմ ամ, «Ռուսկի բալկա» ձորակում, «Ցերկով թալայից» 1 կմ հս	10.3/85	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	12-17 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	10.3/85.1	Հ	
Խաչքար	13 դ.		10.3/85.1. 1	Հ	
Մատուռ	12-13 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	10.3/85.2	Հ	թաղը և ամ պատի որոշ հատվածներ փլված են
Գյուղատեղի	12-17 դդ.	բաղաթից 0.5 կմ ամ, Գոլովինո թաղամասում, «Ցերկով թալա» վայրում, երգահանների հանգստյան տուն տանող ճանապարհին	10.3/86	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	12-17 դդ.		10.3/86.1	Հ	միակ խաչքարը (13 դ.) Գոշ Է

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
					տեղափոխել Ա. Հովսեփյանը, 1980-ական թթ.
Եկեղեցի	12-13 դդ.		10.3/86.2	Հ	ավերված
Գյուղատեղի	13-15 դդ.	Քաղաքից 6 կմ ան, Կինոգործիչների հանգստյան տուն և Պարզ լիճ տանող ճանապարհին, «Մոլոկանի տանձուտ» («Տանձուտի թալա») բացատրում	10.3/87	Հ	
Գերեզմանոց	13-15 դդ.	գյուղատեղիի հվ մասում	10.3/87.1	Հ	ավերված
Խաչքար	13 դ.		10.3/87.1. 1	Տ	գյուղատեղիի միակ քանդակագործ բեկորն է (վերնամաս)
Գյուղատեղի	13-17 դդ.	Քաղաքից 8 կմ ան, Կինոգործիչների հանգստյան տնից 1 կմ ան, Պարզ լիճ տանող ճանապարհին, «Մորմոցի յալ» վայրում	10.3/88	Տ	ավերված
Գերեզմանոց	13-17 դդ.		10.3/88.1	Տ	պահպանվել են հատ ու կենտ տապանաքարեր
Գյուղատեղի	14-18 դդ.	Քաղաքից 1 կմ հվ, «Խզակի թալա» («Խաչի փոս») վայրում	10.3/89	Տ	ավերված
Գերեզմանոց	14-18 դդ.	գյուղատեղիի ամ մասում	10.3/89.1	Տ	ավերված
Եկեղեցի	17-18 դդ.	գերեզմանոցում	10.3/89.2	Տ	ավերված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Գյուղատեղի	15-19 դդ.	բաղաբից 3.5 կմ աե, «Շլորկուտի» անտառում, «Ղափարա» հանդամասում	10.3/90	S	ավերված
Գերեզմանոց	15-19 դդ.		10.3/90.1	S	
Գյուղատեղի	17-18 դդ.	բաղաբային շուկայից 500 մ հվ-աե, «Ալոյի թալայում»՝ եղևնիների բացատում	10.3/91	S	ավերված
Գյուղատեղի	17-18 դդ.	բաղաբից 6 կմ հս-ամ, Աղստև գետի ձախ ափին, Դիլիջան- Վանաձոր խճուղուց 1 կմ ձախ, «Գերեզմանուտի յալ» բացատում	10.3/92	S	ավերված
Գերեզմանոց	17-18 դդ.	գյուղատեղիի հս եզրին	10.3/92.1	S	
Գյուղատեղի	17-18 դդ.	բաղաբից 8 կմ հվ-աե, «Ժանգոտ գյուլ» լճակի մոտ, «Օրդաբլվի» բացատում	10.3/93	S	ավերված
Գյուղատեղի	17-18 դդ.	բաղաբից 10 կմ հս-ամ, «Շլորկուտի ձոր» վայրում, Դիլիջան- Վանաձոր ճանապարհից 5-6 կմ աջ, անտառի մեջ, «Նովոլ» աղբյուրի մոտ	10.3/94	S	
Գերեզմանոց	ուշ միջնադար		10.3/94.1	S	
Գյուղատեղի «Աչաջրի թալա»	10-13 դդ.	բաղաբից 4 կմ հվ-աե	10.3/95	Յ	
Գյուղատեղի «Արաղանց տեղեր»	7-13 դդ.	բաղաբի աե եզրին, Աղստևի աջ ափի և Մյասնիկյան փողոցի	10.3/96	Յ	ավերվել է 1950- ական թթ. բաղաբի

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		միջև ընկած տարածքում, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի վրա			ընդարձակման հետևանքով
Գերեզմանոց	7-13 դդ.		10.3/96.1	Հ	ավերված է, գյուղատեղիի կառուցապատմա ն ժամանակ խաչքարերը տեղափոխել են Մյասնիկյան փող. N 143 տան բակ
Խաչքար	12 դ.	Մյասնիկյան փող. N 143 տան բակում	10.3/96.1. 1	S	
Խաչքար	12 դ.	Նույն տեղում	10.3/96.1. 2	S	
Խաչքար	13 դ.	Նույն տեղում	10.3/96.1. 3	Հ	
Խաչքար «Մեսրոպ Մաշտոց»	7 դ.	Նույն տեղում	10.3/96.1. 4	Հ	ամրացված է պատվանդանին
Գյուղատեղի «Գեղատեղ»	13-17 դդ.	քաղաքից 7 կմ ամ, Ղազախ-Երևան գազատարի անտառամիջյան ճանապարհի երկու կողմում	10.3/97	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	13-17 դդ.		10.3/97.1	Հ	կիսավեր
Եկեղեցի	13-14 դդ.		10.3/97.2	S	պահպանվել են հիմքերը
Գյուղատեղի «Գեղատեղ»	13-17 դդ.	քաղաքից 10 կմ հվ-աե, Աղստևի աջ ափին, Պարզ լիճ տանող ճանապարհից 2 կմ ձախ, կինոգործիչների հանգստյան տնից 3 կմ	10.3/98	S	ավերված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		իվ-աե, «Ղազախ բեկ» վայրում			
Գերեզմանոց	13-17 դդ.	գյուղատեղիի հս եզրին, սարալանջին	10.3/98.1	S	ավերված
Եկեղեցի	13-14 դդ.	գերեզմանոցի մոտ	10.3/98.2	S	պահպանվել են հիմքերը, ներսը լցված է շարվածքի քարերով
Գյուղատեղի «Գոմաձոր»	5-17 դդ.	քաղաքի Թեղուտ թաղամասից 5 կմ հս- աե, Աղստևի աջ ափին, «Փիշիկ» գյուղատեղիից 2-3 կմ հս-ամ, անտառում	10.3/99	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	5-17 դդ.	գյուղատեղիի հս մասում	10.3/99.1	Հ	
Խաչքար	7 դդ.		10.3/99.1. 1	S	
Խաչքար	9-10 դդ.		10.3/99.1. 2	S	
Խաչքար	9-10 դդ.		10.3/99.1. 3	S	խրված է գետնի մեջ
Խաչքար	9-10 դդ.		10.3/99.1. 4	S	
Խաչքար	9-10 դդ.		10.3/99.1. 5	S	ընկած
Խաչքար	11-12 դդ.	Եկեղեցու ամ կողմում	10.3/99.1. 6	Հ	ընկած
Խաչքար	11-12 դդ.	Եկեղեցու աե կողմում	10.3/99.1. 7	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	12 դ.		10.3/99.1. 8	Հ	ընկած
Խաչքար	12 դ.		10.3/99.1. 9	Հ	ընկած
Խաչքար	12 դ.		10.3/99.1. 10	Հ	
Խաչքար	12 դ.		10.3/99.1. 11	Հ	
Խաչքար	12 դ.		10.3/99.1. 12	Հ	
Խաչքար	13 դ.		10.3/99.1. 13	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.		10.3/99.1. 14	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու ամ կողմում	10.3/99.1. 15	Հ	ընկած
Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու ամ կողմում	10.3/99.1. 16	Հ	ստորին մասը բացակայում
Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու հս կողմում	10.3/99.1. 17	Հ	երկատված
Խաչքար	13 դ.	մատուռի ամ կողմում	10.3/99.1. 18	Հ	ընկած
Խաչքար	13 դ.	մատուռի հս-ամ կողմում	10.3/99.1. 19	Հ	ընկած
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/99.1. 20	Հ	ընկած
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/99.1. 21	Հ	երկատված, ընկած
Խաչքար	13 դ.		10.3/99.1.	Հ	ընկած

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
			22		
Խաչքար Սարգսի և այլոց	13 դ.		10.3/99.1. 23	Հ	երկատված, ընկած
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/99.1. 24	Հ	ընկած
Խաչքար	13-14 դդ.		10.3/99.1. 25	Հ	հենած է քարերին
Խաչքար	14-15 դդ.		10.3/99.1. 26	Տ	հենած է քարերին
Խաչքար	16-17 դդ.		10.3/99.1. 27	Հ	
Եկեղեցի	5-6 դդ.		10.3/99.2	Հ	պահպանվել են հիմնապատերը
Մատուռ	5-6 դդ.		10.3/99.3	Հ	պահպանվել են հիմնապատերը
Գյուղատեղի «Խաչբողազ»	14-17 դդ.	Թեղուտ թաղամասից 1.5 կմ հվ-աե, Աղստևի աջ ափին, անտառում	10.3/100	Տ	ավերված
Գերեզմանոց	14-17 դդ.		10.3/100. 1	Տ	
Գյուղատեղի «Խաչի հողեր»	12-15 դդ.	Շամախյան թաղամասի «Խաչի հողեր» վայրում	10.3/101	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	12-15 դդ.		10.3/101. 1	Հ	
Խաչքար թևավոր	8-9 դդ.	ընկած է մատուռի հս- ամ անկյան մոտ	10.3/101. 1.1	Հ	աջ հորիզոնական խաչաթևը կտրված
Զիթհան	13-15 դդ.	մատուռից 100 մ հվ-ամ	10.3/101. 2	Հ	ավերված, ուրվագծվում են հիմքերը

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Մատուռ	վերակառ.19 դ.		10.3/101. 3	S	
Խաչքար	15-16 դդ.	ագուցված է մատուռի հվ պատին, մուտքից վերև	10.3/101. 3.1	Յ	ագուցվել է վերակառուցման ժամանակ, հորիզոնական դիրքով
«Գյուղատեղի խաչուտ թալա»	12-13 դդ.	քաղաքից 10-11 կմ ամ, Բլդան գետի վերին հոսանքի շրջանում	10.3/102	Յ	
Խաչքար	12-13 դդ.		10.3/102. 1	Յ	արձանագիր, ջարդված
Խաչքար թևավոր	12-13 դդ.		10.3/102. 2	Յ	
Գյուղատեղի «Կակոսի»	ուշ միջնադար	քաղաքից 5-6 կմ ամ, Վանաձոր տանող խճուղուց 500 մ ձախ, Աղստևի աջ ափին, երկու ձորակների միջակայքում	10.3/103	S	ավերված
Գերեզմանոց	13-17 դդ.	գյուղատեղիի աե եզրին	10.3/103. 1	S	
Խաչքար	13 դ.		10.3/103. 1.1	Յ	երկատված, ընկած
Մատուռ	17-18 դդ.		10.3/103. 2	S	հիմնավեր
Գյուղատեղի «Մեծ թալա» («Ուռուտի թալա»)	17-18 դդ.	քաղաքից 3 կմ հվ, Լույնանուն բացատում	10.3/104	S	ավերված
Գերեզմանոց	8-13 դդ.		10.3/104. 1	S	ավերված
Գյուղատեղի	13-17 դդ.	քաղաքից 4 կմ ամ,	10.3/105	S	ավերված

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
«Պակատեղեր»		անտառի բացատում			
Գյուղատեղի «Փիշիկ»	12-14 դդ.	բաղաձիգ 5 կմ հս-աե, Աղստև գետի ձախ ափին, Տուբերկուլյոզային դիսպանսերի տարածքում, անտառի մեջ	10.3/106	Հ	ավերվել է դիսպանսերի կառուցման ժամանակ
Գերեզմանոց	12-14 դդ.		10.3/106. 1	Հ	ավերված
Խաչքար	13-14 դդ.	մատուռից 10 մ ամ	10.3/106. 1.1	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.	Նախորդի մոտ	10.3/106. 1.2	Հ	երկատված
Մատուռ	12-13 դդ.		10.3/106. 2	Հ	ավերված
Գյուղատեղի «Փոքր Դիլի» («Պոլճուր Դիլի»)	7-18 դդ.	բաղաձիգ («Իմպուլս» գործարանից) 2 կմ հվ- աե, Աղստև գետի աջ ափին, անտառի բացատում	10.3/107	Հ	ավերված
Գերեզմանոց	7-17 դդ.	Գյուղատեղիի հվ մասում	10.3/107. 1	Հ	կիսավեր
Խաչքար	7 դդ.		10.3/107. 1.1	Հ	
Խաչքար	12-13 դդ.		10.3/107. 1.2	Հ	գլխի վայր դրված է 12-13 դդ. մեկ այլ խաչքարի վրա
Խաչքար	12-13 դդ.		10.3/107. 1.3	Հ	
Խաչքար	14-15 դդ.		10.3/107. 1.4	Տ	պարզունակ

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	Կալինինի փող.	10.3/108	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ.
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	Քաղաքի հվ մասում, Գոլովինո թաղամասից հս, «Խրտանոց» վայրում	10.3/109	Հ	ավերվել է Դիլիջան-Երևան մայրուղու կառուցման հետևանքով
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	Թեղուտ թաղամասից 1.5 կմ հս-աե, «Տախտ» («Թաղթա») տեղամասում	10.3/110	Հ	տարածքի մի մասը մելիորացված
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	Քաղաքից 3 կմ հս-աե, Աղստև գետի աջ ափին, Գոմաձոր տանող ճանապարհի եզրին	10.3/111	Տ	տարածքի մի մասը մնացել է վարելահողերի տակ
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	Քաղաքից 3 կմ հվ, «Մեծ թալա» գյուղատեղիի տարածքում	10.3/112	Հ	տարածքի մի մասը վերածվել է վարելահողերի
Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	Քաղաքից 8 կմ հս-ամ, «Շլորկուտ» տանող ճանապարհին	10.3/113	Հ	կիսավեր
Դամբարանադաշտ «Ռեդկին-լագեր»	Ք.ա. 13-8 դդ.	Քաղաքից 6 կմ հս-աե, Դիլիջան-Իջևան մայրուղուց 5 կմ հվ-աե, Պարզ լիճ տանող ճանապարհի 1-ին կմ-ի վրա	10.3/114	Հ	ավերված
Եկեղեցի	17-18 դդ.	Շամախյան թաղամասում	10.3/115	Տ	
Խաչքար	12-13 դդ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին	10.3/115. 1	Հ	
Խաչքար	1221 թ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատին	10.3/115. 2	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	13 դ.	հենած Է եկեղեցու ամ պատին	10.3/115. 3	Հ	
Խաչքար	11-12 դդ.	ագուցված Է «Իմպուլս» գործարանի հանգստյան տան ամ պատին, արտաքուստ	10.3/116	Հ	1986 թ. տեղափոխել են «Բախտիար» գյուղատեղիի գերեզմանոցից
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի կողքին	10.3/117	Հ	1986 թ. տեղափոխել են «Բախտիար» գյուղատեղիի գերեզմանոցից
Խաչքար	13-14 դդ.	«Դիլիջան» հանքային ջրերի գործարանից 200 մ հեռու, գետի աջ ափին, աղբյուրի մոտ	10.3/118	Հ	
Կամուրջ	19 դ.	բաղաթից 4 կմ աե, Գոշ գյուղ տանող Նախկին ճանապարհին, Աղստև գետի վրա	10.3/119	Տ	միաթռիչք
Հուշաղբյուր	1935 թ.	բաղաթի մեջ, Գորկու փող. վրա՝ Գոլովինո տանող ճանապարհի աջ կողմում	10.3/120	Տ	
Հուշաղբյուր	1948-1949 թթ.	բաղաթի մեջ, Դիլիջան- Տաշիր ճանապարհի աջ կողմում	10.3/121	Հ	
Հուշաղբյուր Մատինովի	1880 թ., վերակառ. 1936 թ.	Մյասնիկյան փող.	10.3/122	Տ	կառ.՝ գինեվաճառ Մատինով
Հուշաղբյուր «Ոսկի աղբյուր»	19 դ.	Հակոբջանյան փող.	10.3/123	Տ	Դիլիջանի ամենահին աղբյուրն է, կառուցել են Գյուլզադյանները

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1975 թ.	Քաղաքի ամ կողմում, բլրի գագաթին	10.3/124	S	հեղ.՝ Ս. Մեհրաբյան, Խ. Վաթինյան
Հուշարձան Հայաստանում խորհրդային իշխանության հաստատման 50 ամյակին	1970 թ.	Քաղաքի մեջ, Իջևան- Թբիլիսի և Դիլիջան- Վանաձոր ավտոճանապարհների խաչմերուկում, բարձունքի վրա	10.3/125	Հ	հեղ.՝ Խ. Վաթինյան, Ա. Թարխանյան, Ս. Ավետիսյան
Հուշարձան Մայիսյան ապստամբության մասնակիցներին	1982 թ.	Մյասնիկյան փող.	10.3/126	S	հեղ.՝ Ս. Ավետիսյան, Ա. Փարսյան
Մատուռ	10-12 դդ.	Քաղաքի Գոլովինո թաղամասում, «Միկիտանի թալա» վայրում	10.3/127	S	պահպանվել են խորանի հատվածը, հս և ամ պատերը
Գերեզմանոց	10-15 դդ.	մատուռի մոտ	10.3/127. 1	S	
Խաչքար Մամախաթունի	13-14 դդ.	մատուռի ամ կողմում	10.3/127. 1.1	Հ	
Խաչքար	15 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/127. 1.2	S	
Մատուռ	19 դ.	Քաղաքից 7 կմ հս-աե, Շամախյան թաղամասի ֆերմաների մոտ	10.3/128	S	
Մատուռ Սբ. Սարգիս	18-19 դդ.	Շամախյան թաղամասի հվ-աե եզրին, բարձունքի վրա	10.3/129	S	կիսավեր
Գերեզմանոց	19-20 դդ.		10.3/129. 1	S	
Խաչքար	11 դ.	ազուցված է մատուռի	10.3/129.	Հ	արձանագիր

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
		առե պատին, Ներքուստ	2		
Խաչքար	11 դ.	մատուռում	10.3/129. 3	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.	մատուռում	10.3/129. 4	Հ	արձանագիր
Շենք Աղասի Խանջյանի ամառանոցի	1936 թ.	Մ. Գորկու փող. 15 ա	10.3/130	Հ	վթարային, փլուզվել է 2013 թ
Շենք Գրադարանի	1974 թ.	Մյասնիկյան փող. 61	10.3/131	S	
Հուշարձան Խ. Աբովյանին	1976 թ.	գրադարանի մուտքի մոտ	10.3/131. 1	S	
Հուշարձան Ղ. Աղայանին	1976 թ.	գրադարանի մուտքի մոտ	10.3/131. 2	S	
Շենք «Դիլիջան» առողջարանի	1977 թ.	Գետափնյա փող 7	10.3/132	Հ	նախկինում «Պապանինո» առողջարան
Շենք «Դիլիջան» հանքային ջրերի գործարանի	1949 թ.	քաղաքից մոտ 5 կմ հվ	10.3/133	Հ	
Շենք Երկրագիտական թանգարանի	1952 թ.	քաղաքի կենտրոնում	10.3/134	Հ	
Խաչքար	13 դ.	թանգարանում	10.3/134. 1	S	բերվել է «Տախտ» հանդամասից
Խաչքար Լույսի և Կիրակոսի	13-14 դդ.	թանգարանում	10.3/134. 2	S	բերվել է «Տախտ» հանդամասից
Շենք «Լեռնային Հայաստան» առողջարանի	1959 թ.	Կամոյի փող. 141 բ	10.3/135	Հ	
Շենք Կինոգործիչների	1981 թ.	քաղաքից 2 կմ հեռավորության վրա,	10.3/136	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
հանգստյան տան		Պարզ լիճ տանող ճանապարհին			
Շենք Կոմպոզիտորների ստեղծագործական տան	1975 թ.	Քաղաքից 8 կմ հեռու, Դիլիջան-Երևան մայրուղու վրա, «Հաղարծին» ռեստորանի դիմաց	10.3/137	Հ	
Շենք Հակատուբերկույոզ ային հիվանդանոցի (Գյանջեյանի անվան)	1921-22 թթ.	Քաղաքի ամ մասում, Դիլիջան-Իջևան մայրուղու ձախ կողմում	10.3/138	Հ	
Շենք Մանկական առողջարանի	1975 թ.	Քաղաքից 2 կմ հս, «Թախտա» վայրում	10.3/139	Հ	
Շենք Մշակույթի տան	1972 թ.	Մյասիկյան փող. 53	10.3/140	Տ	
Շենք Ռեդկինի ճամբարի	1890-ական թթ.	Քաղաքի հս մասում, Դիլիջան-Իջևան հին ճանապարհի աջ կողմում	10.3/141	Հ	Դիլիջանի լեռնանցքի ճանապարհա- շինարար Ռեդկինի ճամբարի գլխավոր մասնաշենքն է
Շենք Տուբերկույոզային հանրապետական հիվանդանոցի (Գ. Սադյանի անվան)	1927 թ.	Քաղաքի ամ մասում, Դիլիջան-Իջևան մայրուղու ձախ կողմում	10.3/142	Հ	
Շենք Տուրիստական հանգրվանի	1969 թ.	Գետափնյա փող. 9	10.3/143	Հ	
Շենք Քաղաքապետարան ի	1975 թ.	Մյասիկյան փող. 55	10.3/144	Տ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Վանական համալիր Մաթոսավանք	13 դ.	բաղաձիգ 3.5 կմ ամ, գետի աջափնյա անտառածածկ սարահարթի վրա, Ձուխտակ վանքի դիմացի լեռնալանջին	10.3/145	Հ	կառ.՝ Հորդանան
Գավիթ	13 դ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	10.3/145. 1	Հ	
Խաչքար	13 դ.	ագուցված է գավթի աե պատին	10.3/145. 1.1	Հ	
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/145. 1.2	Հ	
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/145. 1.3	Հ	
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/145. 1.4	Հ	
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/145. 1.5	Հ	
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/145. 1.6	Հ	
Գերեզմանոց	միջնադար	համալիրի տարածքում	10.3/145. 2	Հ	
Խաչքար Մխիթարի	1251 թ.	Եկեղեցու հս պատի տակ, արտաքուստ	10.3/145. 2.1	Հ	
Գրատուն	13 դ.	կից է գավթի հվ պատին	10.3/145. 3	Հ	կիսավեր
Խաչքար	13 դ.	ագուցված է գրատան աե պատին, մուտքից հս	10.3/145. 3.1	Հ	
Խաչքար	13 դ.	Նույն պատին, մուտքից վերև	10.3/145. 3.2	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	13 դ.	Նախորդի մոտ	10.3/145. 3.3	Հ	
Խաչքար	13 դ.	Նույն պատին, մուտքից հվ	10.3/145. 3.4	Հ	
Խաչքար	13 դ.	ագուցված է գրատան հվ պատին	10.3/145. 3.5	Հ	
Խաչքար	13 դ.	ագուցված է հվ պատին, խորշի մեջ	10.3/145. 3.6	Հ	
Խաչքար	13 դ.	Նույն պատին, խորշից վերև	10.3/145. 3.7	Հ	
Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	1247 թ.		10.3/145. 4	Հ	փոքր, թաղածածկ
Խաչքար Սանասարի	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին, մուտքից հս (գավթի առ պատնե)	10.3/145. 4.1	Հ	
Վանական համալիր Ջուխտակ (Գիշերավանք, Պետրոսի վանք)	12-13 դդ.	Դիլիջանից 3 կմ հս-ամ, հալ-հալլու լեռան հվ անտառապատ լանջին, «Թթուջուր» աղբյուրից ոչ հեռու	10.3/146	Հ	
Գերեզմանոց	13-17 դդ.	համալիրի տարածքում	10.3/146. 1	Հ	
Տապանաքար Խաչատուր վարդապետի	1250 թ.		10.3/146. 1.1	Հ	հարթ
Տապանաքար Պողոսի	1610 թ.		10.3/146. 1.2	Հ	օրորոցաձև
Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	1201 թ.		10.3/146. 2	Հ	թաղածածկ, կառուցել է վանքի առաջնորդ Հայրապետը, ճարտ.՝ Սարգիս

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարա նիշ	նշան .	հավելյալ նշումներ
					վարդպետ
Խաչքար	12 դ.	Եկեղեցու ամ պատի մոտ, մուտքից հվ	10.3/146. 2.1	Հ	ընդհանուր պատվանդանի վրա, երկատված
Խաչքար	13 դ.	Նախորդից հվ	10.3/146. 2.2	Հ	ընդհանուր պատվանդանի վրա
Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու հվ-ամ անկյան մոտ	10.3/146. 2.3	Հ	ընդհանուր պատվանդանի վրա
Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու ամ պատի մոտ, մուտքից հս	10.3/146. 2.4	Հ	ընդհանուր պատվանդանի վրա, երկատված
Խաչքար	13 դ.	Նախորդից հս	10.3/146. 2.5	Հ	
Եկեղեցի Սբ. Գրիգոր	12 դ. վերջ	Սբ. Աստվածածին Եկեղեցուց 20 մ աե	10.3/146. 3	Հ	կենտրոնագմբեթ
Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու խորանում	10.3/146. 3.1	Հ	ծառայում է իբրև վեմբար

2.4 Բնության հուշարձաններ

ՀՀ կառավարության 2008թ. օգոստոսի 14 N967-ն որոշմամբ Տավուշի մարզի տարածքում հաստատվել են բնության ուր հուշարձաններ.

1.	Կովասարի փոխակերպարային թերթաքարեր	Տավուշի մարզ, Բերդ քաղաքից մոտ 20 կմ հարավ՝ Վարագաջուր (Հախում) գետի վերին հոսանքի ավազանում, Վարագաջրի ձախ վտակ Կառնուտի և Վարագաջուր գետի աջ չոր վտակի հատման կետում, Կառնուտ վտակի հոսանքն ի վեր գնացող գրունտային ավտոճանապարհի աջ կողմում
2.	«Կալաքար» լեռ	Տավուշի մարզ, Ծաղկավան գյուղից մոտ 6 կմ հարավ-արևմուտք, Վարագաջուր (Հախում) գետի ձախափնյա անտառապատ լանջին՝ գրունտային ճանապարհի աջ կողմում, 12-13 դարերի Շահմուրադ (Չիմուրադի, կամ Գետակիցք վանքի) վանքային համալիրից մոտ 150 մ դեպի հյուսիս-արևմուտք
3.	«Չինչինի անկյունային աններդաշնակություն»	Տավուշի մարզ, Չինչին գյուղի հվ-արլ եզրին
4.	«Չինչինի սանդղափուլ քարափներ»	Տավուշի մարզ, Չինչին գյուղից ուղիղ գծով 1.5կմ հարավ-արևելք, Հախում գետի աջակողմյան լանջին
5.	«Պլագիոգրանիտ-պորֆիրային դայք»	Տավուշի մարզ, Բերդ ավանից 6.5 կմ հվ-արմ, Տավուշ գետի ձախ ափին, գետից 5 մ բարձրության վրա
6.	«Քվարցային պլագիոպորֆիրների պունաձև անջատումներ»	Տավուշի մարզ, Հովք գյուղից 900 մ դեպի հս-ալ, Աղստև գետի ձախ ափին, Երևան- Իջևան ավտոմայրուղու ձախ կողմում
7.	«Փայտասար» քարանձավների համալիր	Տավուշի մարզ, Կողբ գյուղից 4 կմ հարավ
8.	«Օձաքար» լեռ	Տավուշի մարզ, Պատավաքար գյուղից 3 կմ (ուղիղ գծով 1 կմ) հյուսիս-արևմուտք, Պատավաքար-Վազաշեն գրունտային ավտոճանապարհի աջ կողմում՝ Պատավաքար լեռնագագաթից 1,5 կմ հարավ-արևմուտք, Կաղնուտաթումբ լեռնագագաթից մոտ 3 կմ հյուսիս-արևելք

2.5 Կենսաբանական հուշարձաններ

1.	«Զորականի սուսի»	Տավուշի մարզ, Զորական գյուղական համայնքի վարչական սահմանում
2.	«Վարդան Մամիկոնյանի կաղնի»	Տավուշի մարզ, Ակնաղբյուր գյուղական համայնք
3.	«Սարի գյուղի սուսի»	Տավուշի մարզ, Սարիգյուղ գյուղական համայնք, Երևան-Նոյեմբերյան ճանապարհից աջ
4.	«Գետահովտի մամռապատ ժայռ»	Տավուշի մարզ, Գետահովտ Գետահովտ գյուղից մոտ 1.8 կմ հյուսիս-արևմուտք՝ Մառնաջուր գետի ձախ ափին
5.	«Զիկատարի տանձուտ»	Տավուշի մարզ, «Զիկատար» ուսումնական կենտրոնից հարավ-արևմուտք, 600 մ. «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Նոյեմբերյանի անտառտնտեսության Զիկատարի անտառպետություն
6.	«Ոսկեպարի կենի»	Տավուշի մարզ, «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Նոյեմբերյանի անտառտնտեսության Զուջևանի անտառպետություն, Ոսկեպար համայնքից 6 կմ հարավ-արևմուտք
7.	«Զոնջուկուտ»	Տավուշի մարզ, «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Նոյեմբերյանի անտառտնտեսության Դովեղի անտառպետություն, Բարեկամավան համայնքից 1 կմ հարավ-արևմուտք

2.2 ԿԼԻՄԱՆ

Կլիման ուսումնասիրվող տարածքի կլիմայական պայմանները բնութագրելիս վկայակոչել ենք ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության ՀՀՇՆ 22-01-2024 «Շինարարական կլիմայաբանություն» նորմատիվային փաստաթուղթը և քանի որ ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է Դիլիջան քաղաքում, ուստի բերում ենք նրա համապատասխան կլիմայական ցուցանիշները: Ուսումնասիրվող տարածքին բնորոշ է տաք ամառը՝ հուլիսի միջին ամսական ջերմաստիճանը $18,5^{\circ}\text{C}$, միջին տարեկան հարաբերական խոնավությունը 73% (ժ.15-ին), և չափավոր ցուրտ անհողմային ձմեռը՝ հունվարի միջին ամսական ջերմաստիճանը $-1,4^{\circ}\text{C}$ է, հարաբերական խոնավությունը 65% (ժ.15-ին): Ստորև աղյուսակի տեսքով բերվում է մի քանի կլիմայական տվյալներ՝ ըստ Դիլիջանի օդերևութաբանական կայանի դիտարկումների:

Աղյուսակ 3.1. Մթնոլորտային օդի միջին ջերմաստիճանը

Օդերև-ութար. կայանը	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների, C°												Միջին տարեկան	Բացարձակ նվազագույն	Բացարձակ առավելագույն
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Դիլիջան	-1.4	-0.7	2.5	7.8	12.1	15.5	18.5	18.3	14.4	9.4	4.4	0.4	8.4	-22.8	38.1

Աղյուսակ 3.2. Օդի հարաբերական խոնավությունը

Օդերև-ութար. կայանը	Օդի հարաբերական խոնավությունը ըստ ամիսների, %												Միջին տարեկան	Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %	
														Միջին ամսական	Միջին ամսական ժ. 15-ին	Միջին ամսական	Միջին ամսական ժ. 15-ին
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
Դիլիջան	65	65	69	72	78	78	76	76	79	78	73	67	73	65	51	76	61

Աղյուսակ 3.3. Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

Բնակավայրի անվանումը	Տեղումների քանակը միջին ամսական / օրական առավելագույն, մմ													Տեղումների քանակը նոյեմբեր-մարտ ամիսներին, մմ	Տեղումների քանակը ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին, մմ
	Ըստ ամիսների												Տարեկան		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Դիլիջան	23	30	48	68	107	104	70	52	46	51	36	21	656	158	498
	35	33	42	42	58	74	45	47	40	45	44	33	74		

Աղյուսակ 3.4. Քամու պարամետրերը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Ամիսներ	Կրկնելիություն, % /միջին արագություն, մ/վրկ ըստ ուղղությունների								Անդրերի կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Գերակշռող արագությունը հունիս-օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից նվազագույնը ըստ ուղղությունների հուլիսին, մ/վ	Գերակշռող արագությունը դեկտեմբեր-փետրվար ամիսներին	Միջին արագություններից առավելագույնը ըստ ուղղությունների հունվարին, մ/վ
		Հյուսիսային (Հս)	Հյուսիս-արևելյան (ՀսԱրլ)	Արևելյան (Արլ)	Հարավ-արևելյան (ՀվԱրլ)	Հարավ (Հվ)	Հարավ-արևմտյան (ՀվԱրմ)	Արևմտյան (Արմ)	Հյուսիս-արևմտյան (ՀսԱրմ)						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Դիլիջան	Հունվար	3	19	2	3	22	32	15	4	28	2.1	ՀսԱրլ	2.5	Հվ	2.8
		1.6	1.7	1.8	2.4	2.8	2.5	2.0	1.5						
	Ապրիլ	4	41	6	4	13	20	9	3	31	2.0				
		1.6	2.2	2.0	2.4	2.5	2.3	1.6	1.5						
	Հուլիս	5	63	10	2	2	7	8	3	42	1.7				
		1.9	2.5	2.4	1.4	1.4	1.3	1.1	1.4						
	Հոկտեմբեր	5	46	6	3	10	17	10	3	43	1.5				
		1.7	2.2	1.9	1.7	1.9	1.7	1.4	1.4						

2.3 ՕԴԱՅԻՆ ԱՎԱԶԱՆ

Օդային ավազանի աղտոտվածության մոնիթորինգային աշխատանքները կատարվում են ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերնութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից: Հաշվի առնելով այն, որ Դիլիջան համայնքում մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումները բացակայում են, սույն հայտում բերվում են օդային ավազանի ֆոնային կոնցենտրացիաների հաշվարկային արժեքները: ՀՀ բնակավայրերի՝ որտեղ բացակայում են մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտարկումները, վնասակար նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաների արժեքները ներկայացված են «Հիդրոոդերնութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կայքում (<http://meteomonitoring.am/page/1591>) ըստ տվյալ բնակավայրի ազգաբնակչության թվաքանակի: ՀՀ բնակավայրերի ազգաբնակչության թվաքանակը ընդունված է համարել ՀՀ-ի ազգային վիճակագրական ծառայության (ԱՎԾ) 2011 թվականի հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ վիճակագրական տեղեկագրում բերված տվյալները: Համաձայն ՀՀ ԱՎԾ վիճակագրական տեղեկագրի՝ Դիլիջան համայնքում բնակչության թվաքանակը կազմել է 20 500 մարդ: Ելնելով նշված թվաքանակից և ֆոնային կոնցենտրացիաների հաշվարկային արժեքներից, Դիլիջան համայնքում աղտոտիչների ֆոնային կոնցենտրացիաների արժեքները գնահատվում են հետևյալ տիրույթում. Փոշու մասնիկներ՝ 0,095 մգ/լսմ, ածխածնի մոնօքսիդ՝ 1.1 մգ/լսմ, ազոտի երկօքսիդ՝ 0,033 մգ/լսմ և ծծմբի երկօքսիդ՝ 0,006 մգ/լսմ:

2.4 ԶՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

ՀՀ «Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավազանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշմամբ ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: ՀՀ տարածքում ջրերի կառավարումը կատարվում է 6 գետավազանային կառավարման տարածքների միջոցով: ՀՀ տարածքում ջրային ռեսուրսների ֆոնային աղտոտվածությունը նույնպես պարբերական մոնիթորինգի է ենթարկվում ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, որի տվյալները վերջին 2024թ տարեկան ամփոփ տեղեկանքից բերված են ստորև:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք: Նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքը տեղակայված է Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքում: Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև, Իջևան քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Դիլիջան քաղաքից վերև հատվածում՝ պայմանավորված երկաթով, Իջևան քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում՝ երկաթով և բերիլիումով, Դիլիջան քաղաքից ներքև հատվածում գետի ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում, նիտրիտ իոններով, երկաթ. և կախության չոր նյութերով: Նախատեսվող գործունեությունը ջրային ավազանի աղտոտվածությունը չի ավելացնի, քանի որ նախատեսված են անհրաժեշտ միջոցառումներ հնարավոր ազդեցությունների նվազեցման և կանխարգելմանն ուղղված:

2.5 ՀՈՂԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Հողերը

Համաձայն ՀՀ հողերի ծածկույթի քարտեզի ծրագրի շրջանում տարածված են անտառային դարչնագույն մնացորդային կարբոնատային, տափաստանացված հողերը: Արևելյան շրջաններում տարածված են անտառային դարչնագույն կարբոնատային խճաքարային և անտառային դարչնագույն կրաքարով կալայնացված հողատեսակները: Անտառային դարչնագույն հողերը տարածված են կիրճերով, ձորակափոսորակային ցանցով խիստ կտրտված ռելիեֆի պայմաններում:

2.6 ՀԻՄՆԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Նախատեսվող գործունեության նախագիծը ենթադրում է նաև հիմքերի փորման աշխատանքների իրականացում շենքերի կառուցապատման ընթացքում և հողային աշխատանքեր բացօթյա ավտոկայանատեղիի կառուցման փուլում: Ընդհանուր հողային աշխատանքների ծավալը մոտ 8400 խմ ընդհանուր ծավալով փորման աշխատանքներ: Հանվող 4500 խմ ծավալով զանգվածը կտեղափոխվի Դիլիջան համայնքի հետ համաձայնեցված վայր: Մնացած մասը կարճաժամկետ կպահվի շինարարական հրապարակում ապա կօգտագործվի որպես հետլիցք:

2.7 ԿԵՆՍԱԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բուսական աշխարհ. Ըստ ՀՀ Ատլասի (2007 թ.) Դիլիջան քաղաքային բնակավայրի տարածքը գտնվում է բուսական Կովկասյան պրովինցիայում՝ Իջևանի շրջանում: Դիլիջան քաղաքային բնակավայրում և մոտակայքում բույսերի էնդեմիկ տեսակներ չեն հայտնաբերվել: Այստեղ տարածված են կաթնափուշ բժավոր (*Sylibum Marianum*) բուսատեսակներ: Դիլիջանում տարածված են դեղաբույսեր՝ ալոնների մուգ արնագույն և այլ տեսակներ (*Crataegus Atrosanguinea*), գետնամորի անտառային (*Fragaria Vesca*):

«Դիլիջան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում ֆլորան ընդգրկում է անոթավոր բույսերի 1200 տեսակ, որից 977 տեսակը աճում է պարկի տարածքում: Դրանցից 51-ը ծառատեսակներ են, 47-ը՝ թփեր, 696-ը՝ բազմամյա խոտաբույսեր, 176-ը՝ միամյա և երկամյա բույսեր, 7-ը՝ մակաբույծներ: Նշված տեսակներից 7-ը հանդիսանում են Հայաստանի էնդեմիկներ: Պարկի պահպանական գոտում հանդիպում են անոթավոր բույսերի 958 տեսակներ (դրանցից 225-ը չեն հանդիպում ազգային պարկի տարածքում): Պահպանական գոտում (Աղստև գետի ձորի լանջերի բաց տեղանքներում) աճում է ևս մեկ էնդեմիկ տեսակ՝ Պսեֆելլուս Փամբակի (*Psephellus pambakensis*), որը բավականին լայն տարածում ունի Լոռիում և Իջևանում:

Ազգային պարկի ֆլորայի 17 տեսակներ ընդգրկված են Հայաստանի Կարմիր գրքում: Ազգային պարկի ֆլորայի 54 տեսակներ հանդես են գալիս որպես դեղաբույսեր: Դրանց մի մասը չեն կազմում խիտ պոպուլյացիաներ, այլ ցրված հանդիպում են ազգային պարկի տարածքում և այդ պատճառով ներկայումս տնտեսական հետաքրքրություն չեն ներկայացնում, իսկ 41 տեսակներ ուտելի են:

Բացի այդ, «Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքից և դրա պահպանական գոտուց հայտնաբերվել են 480 տեսակի և ենթատեսակի սնկեր, որոնցից 320-ը պատկանում են ագարիկալ սնկերին, 124-ը՝ աֆիլոֆորայիններին և 36-ը՝ գաստերոմիցետներին: Առավել տարածված են դառնամատիտեղ (*Russula*), կաթնասունկ (*Lactarius*), սաքոդոստայնասունկ (*Cortinarius*), թելիկասունկ (*Inocybe*), ճանճասպան (*Amanita*) ցեղերի միկորիզագոյացնող տեսակները, ինչպես նաև բնափայտ քայքայող ականջասունկ սովորական (*Pleurotus ostreatus*), կոճղասունկ իսկական (*Armillaria mellea*) տեսակները և Աբթասնկեր (*Polyporaceae*) ընտանիքի ներկայացուցիչները: Նշված սնկերից 176-ը ուտելի են, որոնցից առավել տարածված է և վաճառվում է շուկաներում միայն ականջասունկ սովորական կամ կախասունկ (*Pleurotus ostreatus*) տեսակը: 38 տեսակի սնկեր թունավոր են և տեղացի բնակիչները դրանց կոչում են գարշասնկեր (պոգանկա), խուսափում են հավաքելուց, և վերջին տարիներին թունավորման դեպքեր չեն գրանցվել:

Բուն գործունեության տարածքում Կարմիր գրքում գրանցված բույսեր և կենդանիներ չկան:

Կենդանական աշխարհ:

Անողնաշարավորներ

«Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքում հանդիպում են փափկամարմինների (*Mollusca*) 69 և հողվածոտանիների (*Arthropoda*) 143 տեսակներ: Վերջիններս պատկանում են միջատների (*Insecta*) դասին: Նշված տեսակներից 7-ը Հայաստանի էնդեմիկներ են: Բնության պահպանության միջազգային միության Կարմիր ցանկում ընդգրկված են 3 տեսակներ, որոնք հանդիպում են «Դիլիջան» ազգային պարկի տարածքում: Դրանք են՝ *Parnassius apollo* L., *Cerambyx cerdo acuminatus* Motsch., *Rosalia alpina* L. և *Proserpinus proserpina* Pall-ը:

Սողուններ

«Դիլիջան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում բացահայտվել են սողունների 19 տեսակներ, որոնք բաժանվում են հետևյալ կարգաբանական խմբերի.

- Մողեսներ (Lacertilia) – 12 տեսակ.
- Օձեր (Serpentes) – 6 տեսակ.
- Կրիաներ (Testudines) - 1:

Նշված սողուններից ոչ մեկը Հայաստանի Կարմիր գրքում գրանցված չէ:

Կաթնասուններ

«Դիլիջան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում հանդիպում են կաթնասունների 49 տեսակներ: Դրանք բաժանված են հետևյալ 6 կարգաբանական դասերի.

- Միջատակերներ (Insectivora) – 9 տեսակ.
- Կրծողներ (Rodenti) – 17 տեսակ.
- Նապաստակակերպեր (Logomorpha) – 1 տեսակ.
- Ձեռքաթևավորներ (Chiroptera) – 7 տեսակ.
- Գիշատիչներ (Carnivora) – 12 տեսակ.
- Կճղակավորներ (Artiodactyla) – 3 տեսակ:

Նշված կաթնասուններից Հայաստանի Կարմիր գրքում գրանցված են 6-ը՝ Եվրոպական լայնական ծալքաշուրթը, հնդկական վայրենակերպը կամ մացառախոզը, խայտաքիսը, ջրսամույրը, գորշ արջը և անտառային կատուն:

2.8 Թափոնների կառավարում

Դիլիջանի տարածքում աղբահանության նպատակով բնակելի թաղամասերում տեղադրված են աղբահավաք տարողություններ և աղբարկղներ: Աղբահեռացումը կատարվում է կանոնավոր:

1. Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ/բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի /ծածկագիրը՝ 9120040001004/՝ 8.7 տ, որը կհավաքվի աղբահավաք կոնտեյներներում և կտեղափոխվի մոտակա աղբավայր: IV դասի վտանգավորության թափոն է: Էկոթոնավոր է, հիմնական բաղադրիչներն են՝ սննդային մնացորդ՝ 25-30%, թուղթ՝ 20-25%, պոլիմեր՝ 15-30%, ապակի՝ 10-15%, փայտ՝ 5-10%, գործվածք՝ 10%, մետաղ՝ 12-15%:

2. Մոտ 480 խմ շենքերի քանդումից առաջացած շինարարական աղբը /ծածկագիրը՝ 9120060101004/, ամբողջությամբ տեղափոխվելու է Դիլիջան համայնքի հետ

համաձայնեցված վայր: IV դասի վտանգավորության թափոն է: Էկոթունավոր է, հիմնական բաղադրիչներն են՝ քարի բեկորներ՝ 40-45%, ավազ՝ 10-15%, ապակի՝ 3-5%, փայտ՝ 5-10%, բետոնի բեկորներ և մնացորդներ՝ 25-40%:

3. Փորման աշխատանքների ընթացքում առաջացած վտանգավոր նյութերով չաղտոտված հող (ծածկագիրը՝ 31401100 08 99 5) 4500 խմ ծավալով, կտեղափոխվի Դիլիջան համայնքի կողմից օրենքով սահմանված կարգով հատկացված վայր: V դասի անվտանգ թափոն է, թունավոր հատկություններ չունի, հիմնականում հողային զանգված է:

4. Եռակցման աշխատանքներից առաջացող «Եռակցման խարամ» 0,15տ շին. ընթացքում: Ծածկագիրը՝ 3140480001994: IV դասի վտանգավորության թափոն է: Էկոթունավոր է, հիմնական բաղադրիչներն են՝ FeO-27,68%, CaO-13,20%, MnO-12,55%, SiO₂ – 43,9%, Ti O₂ -2,64%, Pb-0,02%, Cd- 0,001%, Sb-0,008%:

5. «Յուղոտված լաթեր»: Ծածկագիրը՝ 5820060001014: IV դասի վտանգավորության թափոն է: Էկոթունավոր է, հիմնական բաղադրիչներն են՝ գործվածք՝ 81-84%, յուղ՝ 12-14%, ջուր՝ 5-7%: Թափոններն առաջանում են սարքավորումների և այլ տեխնիկական միջոցների շահագործման և վերանորոգման ընթացքում: Յուղոտված լաթերի կուտակումն անհրաժեշտ է իրականացնել բետոնե կամ խճաքարով պատված հարթակում, որը կահավորված է շրջակա միջավայր յուղերի արտահոսքը կանխող սարքավորանքով: Թափոնի գոյացման չափաքանակը հավասար է 0.12տ:

3. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂԴՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Բոլոր տիպի շինարարական աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով պետական նորմերը, կանոնները, ստանդարտները, ինչպես նաև նախագծի տեխնիկական պայմանները:

Շինարարական հրապարակը կազմակերպելիս ղեկավարվել Քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից հաստատված դրույթներով, շինարարական հրապարակի հակահրդեհային անվտանգության պատասխանատվությունը կրում է անմիջապես շինարարության ղեկավարը կամ նրան փոխարինող անձը:

Երեկոյան ժամերին դադարեցնել աղմկոտ աշխատանքների կատարումը:

3.1 ՌԻՄԿԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Ներկայացվող գործունեության իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հիմնականում կապված են՝

- քանդման և փորման բեռնման աշխատանքների ընթացքում փոշու արտանետումներ;
- հողային զանգվածների տեղափոխման ժամանակ փոշու արտանետումներ;
- շինարարական տեխնիկայի շահագործումից արտանետվող ծխագազեր;
- Զոդման աշխատանքներից ազոտի և ածխածնի օքսիդի աերոզոլների և այլ արտանետումներ,

Թվարկված աշխատանքների ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով նախատեսված են բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք ներառված են բնապահպանական կառավարման պլանում:

Սույն հայտում բերված են հիմնական բնապահպանական միջոցառումները ըստ ազդեցության ուղղությունների:

3.2 ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ

Ներկայացվող աշխատանքների կատարման ընթացքում հիմնական ռիսկերը կապված են արտանետումների հետ, որոնց ցանկը բերված է ստորև՝

- փոշու արտանետումներ հիմքերի փորման ընթացքում;
- փոշու արտանետումներ հողային աշխատանքների ընթացքում;
- վառելիքի արտանետումներ շինարարական տեխնիկայի շահագործման ժամանակ (CO, NO_x, CO₂, SO₂, HC, պինդ մասնիկներ):

3.3 ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

3.3.1 ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ

Օդային ավազանը աղտոտումից պահպանելու համար նախատեսված են՝

- օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել՝ բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս;
- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով;
- ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով;
- շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով,
- շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվաղողերը լվանալ,
- հղկման աշխատանքներ կատարելիս օգտագործել փոշու արտանետումը բացառող սարքեր և տեխնոլոգիաներ,
- ցանկապատել շինարարական հրապարակները, շենքերը և շինությունները ծածկել շինարարությանը համապատասխան բարձրությամբ անթափանց թաղանթով:
- պարբերաբար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգավորում:

Անբարենպաստ

օդերևութաբանական

պայմաններ

(քամի

անհողմություն, անոմալ բարձր շոգ կամ ցուրտ եղանակ, թանձր մառախուղ, ամպրոպ) իհայտ գալու դեպքում՝ ըստ իրավիճակի, կիրառվում են հետևյալ միջոցառումները.

- ջրցանի քանակի և հաճախականության ավելացում,
- աշխատանքի տևողության կրճատում,
- կրճատվում է միաժամանակ աշխատող մեքենաների և մեխանիզմների քանակությունը,
- փոշեգոյացման հետ կապված աշխատանքների ծավալների նվազեցում,

3.3.2 ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

Ջրային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման նպատակով նախատեսվել են հետևյալ միջոցառումները.

- ջրցանի ծավալները հաշվարկվում են այնպես, որ չառաջանան մակերևութային հոսքեր և ջուրը բավականացնի միայն փոշենստեցման համար,
- անձրևների ժամանակ առաջացող շինարարական հոսքաջրերը ինչպես նաև անվաղողների լվացումից առաջացող հոսքաջրերը կուղորդվեն պարզարան: Պարզարանը գտնվում է շինարարական հրապարակին կից ցածրադիր հատվածում, իրենից ներկայացնում է պլաստմասե 2 հատ 100իսմ ծավալով տարողություններ, որի ծավալը ընտրվել է հաշվի առնելով, որ շինարարական աշխատանքները միաժամանակ կիրականացվեն 4000 քմ մակերեսով տարածքի վրա: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում, պարզեցված ջուրը կօգտագործվի տարածքի ջրցանման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադբ:

3.3.3 ՀՈՂԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐ

Հողային ռեսուրսների պահպանության համար նախատեսվում են.

- Շինարարական նյութերը կտեղադրվեն բետոնապատ մակերեսի վրա,
- Շինարարական գործընացներում ներգրավված տեխնիկայից նավթանյութերի արտահոսքի հավանականությունը նվազեցնելու նպատակով, անհրաժեշտ է, որ այդ տարածքներում ապահովվի սարքավորումների և մեքենաների պատշաճ տեխնիկական վիճակ, ինչպես նաև ներգրավվի ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ:

- աշխատանքների ավարտից հետո կմաքրվեն բոլոր տարածքները և առաջացած թափոնները կտեղափոխվեն ինքնակառավարման մարմնի կողմից հատկացված աղբավայր,
- Տարածքում առկա հողի բերրի շերտը կօգտագործվի տարածքի կանաչապատման և բարեկարգման աշխատանքների ընթացքում:
- Տարածքում առկա հողի բերրի շերտը պահպանելու նպատակով նախատեսվում է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 08.09.2011թ.-ի թիվ 1396-Ն որոշմամբ հաստատված Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգով և 02.12.2017թ.-ի թիվ 1404 որոշմամբ, մասնավորապես նախատեսել հետևյալ միջոցառումները.
 - Հողի բերրի շերտը 650 խմ ծավալով հանել և պահպանել ծածկված վիճակում՝ բացառելով շինարարական աշխատանքների հետևանքով դրա աղտոտումը:
 - Հողային աշխատանքների կատարման ընթացքում չօգտագործված հողի հանված բերրի շերտն անմիջապես դարսվում է լայնակույտերով:
 - Լայնակույտերի բարձրությունը և ձևը պետք է բացառի հողատարման գործընթացների զարգացումը:
 - Եթե հողի հանված բերրի շերտը նախատեսվում է պահել 2 տարին գերազանցող ժամկետով, ապա, ողողումը և հողմատարումը կանխելու համար, լայնակույտերի մակերևույթն ու թեքությունները ամրացվում են խոտացանքով կամ այլ եղանակներով: Թույլատրվում է լայնակույտի թեքությունների վրա ցանքսը կատարել հիդրոեղանակներով:
 - Լայնակույտերը տեղադրվում տարածքում՝ բացառելով լայնակույտերի ջրածածկումը, աղակալումը, արդյունաբերական թափոններով և կոշտ առարկաներով, քարերով, խճով, ճալաքարով ու շինարարական աղբով աղտոտումը:

3.3.4 ԿԱՆԱՀԱՊԱՏՈՒՄ

- Կանաչապատումը իրականացվելու է համաձայն բարեկարգման, արդիականացման և կանաչապատման նախագծի, որը կներկայացվի Դիլիջանի քաղաքապետարանի համաձայնեցմանը: Զրոյական նիշում կանաչապատ մակերեսը կազմում է 967,4 քմ:
- Կանաչապատ տարածքների ներքին ոռոգման ցանցը նախատեսվում է կաթիլային:
- Տարածքում նախատեսվում է տնկել թղիի սրտատերեվ կարմիր - 9 հատ, Գնդաձեվ իլենի - 3 հատ, Գնդաձեվ թույա - 6 հատ, Բարբարիս - 3 հատ, Ասպիրակ - 4 հատ, Ֆորզիցիա - 12 հատ, Խենոմելիս - 4 հատ, Սամշիտ - 150 գծմ, Եղեվնի կովկասյան - 4 հատ, Թզուկ վարդեր - 150 քմ, Սիզամարգ - 1300 քմ:
- կանաչապատման աշխատանքներն իրականացնելիս առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 08.02.2018 թվականի N 108-Ն որոշման դրույթներով:
- Կանաչապատ տարածքների ոռոգման նպատակով նախքան շինարարական աշխատանքների ավարտը համապատասխան պայմանագիր կկնքվի Տավուշ ԶՕԸ հետ:

3.3.5 ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակներն են՝

- Հրդեհի առաջացումը
- Հեղուկ նյութերի արտահոսքը
- Աշխատողների վնասվածքները
- Շահագործվող տեխնիկայի հետ վթարները:

Արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքելու համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները՝

- Մինչ աշխատանքների սկիզբը ոլոր աշխատողները, այդ թվում նաև վարորդները, անցնում են հրահանգավորում ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների: Հրահանգավորումը իրականացնում է աշխատանքների ղեկավարը:
- հակահրդեհային անվտանգության միջոցառումների ապահովման նպատակով տարածքում նախատեսվում է հրշեջ հիդրանտի տեղադրում):
- Մինչ աշխատանքների սկիզբը շինարարական հարթակը և տրանսպորտային միջոցները հագեցվում են հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով ու դեղ-արկղիկով, իսկ աշխատողներն անցնում են դրանց ճիշտ օգտագործմանն,

ինչպես նաև առաջին բուժօգնության ցուցաբերմանն ուղղված հրահանգավորում:

- Շինարարական հրապարակում տեխնիկական միջոցների լիցքավորման ժամանակ պահպանել հրդեհային անվտանգության կանոնները:
- Շինարարական աշխատանքների ժամանակ՝
 - ա) մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար,
 - բ) հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրաղբյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում, ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ,
 - գ) շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն:
- Հեղուկ նյութերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար:
- Բոլոր աշխատողներին տրվելու են անհատական պաշտպանության միջոցներ: Հնարավոր վնասվածքների դեպքում տուժածին կցուցաբերեն առաջին բուժօգնության, ապա, անհրաժեշտության դեպքում, կտեղափոխվի քաղաքի մոտակա բժշկական հաստատությունը:
- Նախատեսվող բնակելի համալիրում առկա վտանգավոր օբյեկտները «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված կարգով կներկայացվեն տեխնիկական անվտանգության փորձաքննությունների:
- Անվտանգության նկատառումներից ելնելով շին.հրապարակում կտեղադրվեն կողմնակի անձանց մուտքը արգելող նշաններ, և շինհրապարակը կապահովվի լուսավորությամբ:
- իրականացվող շինարարական աշխատանքների ընթացքում ղեկավարվել Առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրամանով հաստատված սանիտարական կանոնների և նորմերի պահանջներով:

Ըստ նախնական գնահատման, ապահովվելով նշված միջոցառումների պատշաճ մակարդակով իրականացումը, կարելի է արտակարգ իրավիճակների և առողջապահական ռիսկը հասցնել նվազագույնի, իսկ առաջացման դեպքում արագ և արդյունավետ հակազդել դրանց:

3.3.6 ԱՂՄՈՒԿԻ և ԹՐԹՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ

Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ: ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է համաձայն՝ ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2002թ. մարտի 6-ի՝ «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐ N2-III-11.3 ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N 138 հրամանի և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՂՄՈՒԿԻՑ» ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2001 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-Ի N 82 ՀՐԱՄԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N79-Ն հրամանի պահանջներին համապատասխան: Ավտոմեքենաների և սարքավորումների աշխատատեղերում աղմուկի մակարդակը 80 դԲ (A) գերազանցելու դեպքում աշխատողները պետք է օգտագործեն անհատական պաշտպանական միջոցներ (գլխարկներ, ականջակալներ և այլն): Բնակավայրերի համար աղմուկի սահմանված թույլատրելի մակարդակը ցերեկային ժամերի համար կազմում է 55 դԲ (A), կամ ֆոնային մակարդակի ոչ ավել քան 3 դԲ (A) ավելացում: Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը, աշխատակիցների վրա աղմուկի ազդեցությունը կրելու է կարճատև և ժամանակավոր բնույթ: Շինարարության ընթացքում շին հրապարակում աշխատելու են տարբեր մեքենաներ և մեխանիզմներ, որոնց աղմուկի մակարդակի գումարային ազդեցությունը հնարավոր է գերազանցի սահմանված նորմերը: Սակայն դա լինելու է ոչ անընդմեջ, ժամանակավոր: Շինարարական աշխատանքները կատարվելու են ցերեկային ժամերին: Աղմուկի մակարդակը նվազեցնելու նպատակով հայտում նախատեսվում են համապատասխան բնապահպանական միջոցառումներ, որոնց կիրառման դեպքում շինարարական աղմուկի և թրթռումների մակարդակը շինհրապարակին հարակից տարածքում չի գերազանցի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերը: Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին, - կառուցապատման տարածքում ձայնակլանիչ նյութերի և կոնստրուկցիաների կիրառում,
- շինարարական աշխատանքներում ներգրավվելու են ժամանակակից աղմուկի առաջացման ցածր ցուցանիշներ ունեցող տեխնիկական միջոցներ,
- տրանսպորտային միջոցները և սարքերն օգտագործել սարքին վիճակում,
- պարբերաբար կստուգվեն և կկարգաբերվեն տրանսպորտային միջոցների շարժիչները,
- բացառել շինարարության ընթացքում օգտագործվող մեքենաների կայանումը բնակելի տների, այլ հասարակական շենքերի հարևանությամբ,

- օգտագործվող շին տեխնիկան և մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով,

- պահպանել աղմուկի, վիբրացիայի, արտանետվող գազերի թույլատրելի նորմերը, կատարել չափագրում,

- շինհրապարակում աղմուկի մակարդակը գերազանցելու դեպքում աշխատողներին ապահովել ականջակալներով: Շահագործման փուլում բնակելի շենքում նախատեսվում է.

- օդափոխման և օդի լավորակման համակարգերում աղմուկի խլացուցիչների կիրառում,

- օգտագործվող ձայնամեկուսիչ, ձայնակլանիչ, թրթռամարիչ նյութերի օգտագործում՝ առաջնորդվելով համապատասխան մարմինների եզրակացություններով:

Աղմուկից պաշտպանվող օբյեկտ են հանդիսանում հարակից բնակելի շենքերը, որոնց պատերը, երկշերտ պատուհանները արդեն իսկ կրում են աղմուկի մեկուսիչի դեր:

Աղմուկի հիմնական աղբյուր են հանդիսանում շինարարության ընթացքում աշխատանքների իրականացնելիս շինարարական տեխնիկայի աշխատանքը: Հաշվարկը առված է ենթադրելով, որ բոլոր շին.տեխնիկան շահագործվում է միաժամանակ՝ աղմուկի առավելագույն արժեքը հաշվարկելու համար: Աղմուկի մակարդակի հաշվարկը կատարվել է համաձայն ՀՀՇՆ22-04-2014 «ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՂՄՈՒԿԻՑ» շինարարական նորմերի:

Հաշվարկները կատարված են հետևյալ բանաձևով՝

$$L = L_w + 10 \cdot \lg \left(\frac{\chi \Phi}{\Omega r^2} + \frac{4}{k B} \right)$$

Ելակետային տվյալներ

Շինարարության հրապարակի կազմակերպման աշխատանքների փուլ

- Վերամբարձ ավտոկոուռնակ՝ 102 դԲ:

Հողային աշխատանքների փուլ

- Բուրդոզեր՝ 97 դԲ:
- Էքսկավատոր՝ 99 դԲ:

Շինմոնտաժային աշխատանքների փուլ

- Ավտոբետոնախառնիչ՝ 96 դԲ:
- Վերամբարձ կոուռնակ՝ 100 դԲ:
- Բեռնատար ավտոբետոնախառնիչ՝ 98 դԲ:
- Բեռնատար ինքնաթափ՝ 95 դԲ:
- Շարժական կոմպրեսոր՝ 92 դԲ:
- Էլ.եռակցման սարք՝ 90 դԲ:

Հեռավորություն՝ 50 մետր

Հաշվարկի համար անհրաժեշտ գործակիցներ

- $\chi = 1$ (մոտ դաշտի ազդեցության գործակից)
- $\Phi = 1$ (աղմուկի ուղղվածության գործոն՝ համաչափ ճառագայթման համար)
- $\Omega = 2\pi$ (կիսագունդային ճառագայթման տարածություն բացօթյա տարածքի համար)
- $k = 1$ (ձայնային դաշտի հավասարաչափ բաշխման խախտման գործակից)

- **B = 200** (սենյակի ձայնագիտական հաստատունը՝ մ²)
- Յուրաքանչյուր սարքավորման աղմուկի մակարդակը հետևյալն է՝
 - Բուրդոզեր՝ $97 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 78.02$ դԲ:
 - Էքսկավատոր՝ $99 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 78.02$ դԲ:
 - Վերամբարձ ավտոկռունկ՝ $102 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 85.02$ դԲ:
 - Ավտոբետոնախառնիչ՝ $96 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 79.02$ դԲ:
 - Վերամբարձ կռունկ՝ $100 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 83.02$ դԲ:
 - Բեռնատար ավտոբետոնախառնիչ՝ $98 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 81.02$ դԲ:
 - Բեռնատար ինքնաթափ՝ $95 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 78.02$ դԲ:
 - Շարժական կոմպրեսոր՝ $92 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 78.02$ դԲ:
 - Էլեռակցման սարք՝ $90 + 10 \cdot \log_{10} (0.02006366) = 78.02$ դԲ:

Աղմուկի մակարդակների համատեղումը հետևյալն է՝

Երբ մի քանի աղմուկի աղբյուրներ կան, դրանք համադրում ենք հետևյալ բանաձևով՝

$$LA_{\text{էկվ}} = 10 \cdot \log_{10} (10^{\{78.02/10\}} + 10^{\{78.02/10\}} + 10^{\{85.02/10\}} + 10^{\{79.02/10\}} + 10^{\{83.02/10\}} + 10^{\{81.02/10\}} + 10^{\{78.02/10\}}) = 10 \cdot \log_{10} (1.047 \cdot 10^9) = 90.18 \text{ դԲ}$$

Այսպիսով, շինարարական հրապարակում հողային աշխատանքների ժամանակ երկու

Էքսկավատոր և մեկ կռունկ միաժամանակ աշխատանքի դեպքում համակցված աղմուկի մակարդակը 50 մետր հեռավորության վրա կազմում է 90.18 դԲ:

Շինհրապարակը լինելու է ցանկապատված: Ցանկապատի կյուբի խտությունը 7850 կգ/մ³:

Շինության պատերը հանդիսանում են միաժամանակ նաև աղմուկից պաշտպանման Էկրան:

Պաշտպանիչ Էկրանի արդյունավետությունը հաշվարկում են հետևյալ բանաձևով.

$$L_{\text{աղ}} = 23 \cdot \lg m_{\text{է}} - 10 \text{ դԲ, երբ } m \geq 200 \text{ կգ/մ}^3$$

$$L_{\text{աղ}} = 13 \cdot \lg m_{\text{է}} - 13 \text{ դԲ, երբ } m \leq 200 \text{ կգ/մ}^3$$

Որտեղ $m_{\text{է}} = K \cdot m$ - մակերեսի խտության Էկվիվալենտն է,

m - մակերեսի խտությունն է, կգ/մ³,

K - գործակից է, որի հաշվի է առնում մետաղական պատնեշի խտությունը, որը 7850

կգ/մ³

$$m_{\text{է}} = 7850 \cdot 1 = 7850$$

$$L_{\text{աղ}} = 23 \cdot \lg m_{\text{է}} - 13 = 23 \cdot \lg(7850) - 13 = 23 \cdot 3.894 - 10 = 89.562 - 10 = 79.56 \text{ դԲ}$$

Շինարարական հրապարակից դուրս աղմուկի մակարդակը կազմում է՝

$$LA_{\text{տար}} = LA_{\text{էկվ}} - L_{\text{աղ}} = 90.18 - 79.56 = 10.62 \text{ դԲ}$$

Ստակա բնակելի շինությունների ներսում աղմուկի մակարդակը կկազմի 10.62 դԲ, ինչը նորմայից բավականին ցածր է:

Աշխատանքները իրականացվելու են միայն ցերեկային ժամերին:

Թրթռում

Թրթռման նորմաները բնակելի շենքերում ըստ ՀՀ առողջապահության նախարարի 17 մայիսի 2006թ. N533-Ն որոշման, ներկայացված են ներքոնշյալ աղյուսակում:

Հասարակական շենքերում թրթռման (վիբրացիայի) թույլատրելի մակարդակները

Միջին երկրաչափական հաճախականության օկտավային շերտեր, Հց	Թույլատրելի արժեքները XO YO և ZO առանցքներով			
	Թրթռման արագացում		Թրթռման արագություն	
	մ/վրկ² .10-3	դԲ	մ/վ .10-3	դԲ

2	10.0	80	0.79	84
4	11.0	81	0.45	79
8	14.0	83	0.28	75
16	28.0	89	0.28	75
31.5	56.0	95	0.28	75
63	110.0	101	0.28	75
Ճշգրտված ու համարժեքային ճշգրտված արժեքները և դրանց մակարդակները	10	80	0.28	75
Ոչ մշտական թրթռման (վիբրացիայի) համար թույլատրելի արժեքներին մտցվում է ուղղում - 10դԲ, իսկ բացարձակ արժեքները բազմապատկվում են 0,32-ով: Դպրոցների սենքերի, ուսումնական հաստատությունների, գրադարանների ընթերցասրահների համար մտցվում է ուղղում -3դԲ:				

Շինարարության ընթացքում թրթռման աղբյուր են հանդիսանում շինտեխնիկայի աշխատաքը, որոնց թրթռման մակարդակը ցածր է, և արդեն իսկ շինհրապարակի սահմաններում ալիքը մարում է և չի կարող ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի վրա:

4. Շահագործման փուլ

4.1 Արտանետման աղբյուրներ

Շահագործման փուլում արտանետման աղբյուրներ չկան, ջեռուցումը նախատեսվում է անհատական ջրաջեռուցիչ սարքերով:

4.2 Արտահոսքեր

Շահագործման փուլում առաջացող կենցաղային հոսքաջրերը կհեռացվեն Վեդլիա ջուր ՓԲԸ կոյուղու համակարգ:

4.3 Աղմուկ

Տեղադրվող տեխնիկական սարքավորումները համաձայն տեխնիկական անձնագրում ներկայացված աղմուկի ցուցանիշների պետք է գտնվեն թույլատրելի նորմերի սահմաններում:

4.3 Թափոններ

Շահագործման փուլում կառաջանա կենցաղային աղբ: Տարածքում նախատեսվում է տեղադրել աղբի տեսակավորման աղբամաններ, տարածքում բացառվելու է աղբի կուտակումը, այն ամենօրյա ռեժիմով պայմանագրային հիմունքներով կհեռացվի աղբահավաք ծառայության կողմից համայնքային աղբավայր:

5. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

Բնակելի համալիրի շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման/մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx, CO₂, SO₂, HC, պինդ մասնիկներ) արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ, ամիսը մեկ հաճախականությամբ;
2. Օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել՝ բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս;
3. Պարբերաբար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգավորում:
4. Օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ;
5. Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ:
6. Շինհրապարակի որակի, բանվորական հագուստի կուլտուրայի, անվտանգության կանոնների պահպանմանն ուղղված մշտադիտարկում՝ համաձայն ՀՀ կառավարության 2020թ. հուլիսի 2-ի նիստի N 87 արձանագրության պահանջների,
7. Կառուցապատման տարածքի և հարևան տարածքների կենսաբազմազանության մոնիթորինգ 3 ամիսը մեկ հաճախականությամբ:
8. Կանաչապատման աշխատանքներ իրականացնող կազմակերպությունը պետք է հետևողական լինի տնկված ծառերի աճի և խնամքի համար, չորացած տեսակները փոխարինի նորերով:
9. կանաչապատման աշխատանքներն իրականացնելիս առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 08.02.2018 թվականի N 108-Ն որոշման դրույթներով:

Բնապահպանական միջոցառումների համար նախատեսվում է ամբողջ շինարարության ընթացքում հատկացնել 1840000 դրամ:

Մշտադիտարկում և բնապահպանական միջոցառումներ, շին. փուլ/ դրամ		
Տարածքի ջրցան փոշեգոյացումը կանխելու նպատակով	300000	300000
Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx) արտանետումների չափումներ, ամիսը մեկ հաճախականությամբ;	24x45000	1080000
Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ:	8x35000	280000
Կենսաբազմազանության մոնիթորինգ	12*15000	180000
Ամբողջ շինարարության համար		1840000

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐ	ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ
Ընդհանուր դրույթներ	Նախագգուշացումներ և աշխատողների անվտանգություն	(a) Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները և համայնքը պետք է նախագգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ (b) Շինարարության համար անհրաժեշտ բոլոր պահանջվող թույլտվությունները ձեռք են բերվել (c) Կապալառուին պաշտոնապես համաձայնել է, որ աշխատանքները կիրականացվեն ապահով և կարգապահ՝ նվազագույնի հասցնելով ազդեցությունը հարևան տնտեսությունների և շրջակա միջավայրի վրա: (d) Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ) (e) Շինհրապարակում տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրազեկեն հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ:
Շինարարական աշխատանքներ	Օդի որակ	(f) - օդի դրական ջերմաստիճանի դեպքում շինարարական հրապարակը օրվա ընթացքում պարբերաբար ջրել՝ բացառելով կեղտաջրերի թափանցումը շինարարական հրապարակի սահմաններից դուրս; (g) - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը տեղափոխել փոշու համար անթափանց ծածկոցներով ծածկված տրանսպորտային միջոցներով; (h) - ավազը, ցեմենտը, գաջը, խիճը, այլ սորուն նյութերը, հողային զանգվածները, ինչպես նաև շինարարական աղբը պահեստավորել փակ տարածքներում կամ ծածկել անթափանց թաղանթներով; (i) - շինարարական աղբը տեղափոխել դրանց հեռացման համար հատուկ հատկացված վայրեր և հատուկ սահմանված երթուղով; (j) - շինարարական հրապարակից դուրս եկող տրանսպորտային միջոցների անվադողերը լվանալ; (k) - հղկման աշխատանքներ կատարելիս օգտագործել փոշու արտանետումը բացառող սարքեր և տեխնոլոգիաներ, (l) - ցանկապատել շինարարական հրապարակները, շենքերը և շինությունները ծածկել շինարարությանը համապատասխան բարձրությամբ անթափանց թաղանթով: (m) - պարբերաբար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգավորում:
	Աղմուկ	(a) Շինարարական աշխատանքներից գոյացած աղմուկը կսամանափակվի թույլատրված ժամերի միջակայքում

		(b) Շինարարական աշխատանքների ընթացքում շարժիչների, օդի կոմպրեսորների և էլեկտրականությամբ սնվող սարքերը պետք է ծածկվեն:
	Թափոնների կառավարում	(a) Շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր: (b) Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից (c) Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն
Կեղտաջրերի հեռացում	Ջրի որակ	(a) Շինարարության փուլում տեխնիկական ջուրը կբերվի պայմանագրային հիմունքներով ավտոցիստեմներով: Շինարարության փուլում աշխատողների կոմունալ կենցաղային պայմանները կապահովեն տեղադրելով բիոգոլգարաններ, խմելու ջուրը կմատակարարվի տարանջատվելով: (b) Շինարարական տրանսպորտային միջոցները և սարքավորումները պետք է լվացվեն նախատեսված տարածքներում, որտեղից ջրի արտահոսք չի լինի: (c) Շինհրապարակից ելքի ժամանակ ճնշումայնի ջրով (կարչեր) լվացվում են տեխնիկական միջոցների անվադողերը: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում, պարզեցված ջուրը կօգտագործվի տարածքի ջրցանման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինաղբ:
Հետիոտների և երթևեկության ապահովություն	Շինարարական աշխատանքների հետևանքով հետիոտներին կամ հանրային տրանսպորտին սպառնացող ուղղակի կամ անուղղակի վտանգներ	(a) Շինարարության ազգային նորմերի համաձայն կապալառուն պետք է ապահովի պատշաճ անվտանգություն և շինարարությանն առնչվող երթևեկության կարգավորում, ինչը ներառում է, բայց չի սահմանափակվում հետևյալով. ▪ պարզ տեսանելի ցուցանակներ, զգուշացնող նշաններ շինհրապարակում հանրությանը պոտենցյալ վտանգների մասին նախազգուշացնելու համար, պետք է առկա լինեն պատնեշներ և շրջանցող ուղիներ ▪ Անձնակազմի կրթման համակարգ և երթևեկության կառավարման համակարգ, հատկապես՝ շինհրապարակ մուտք գործելու և հարակից տարածքում ծանր տրանսպորտի համար: Հետիոտների համար անվտանգ անցումներ երթևեկության գոնայում: ▪ Համապատասխանեցնել աշխատանքային ժամերը երթևեկության ակտիվության հետ, խուսափել ակտիվ երթևեկությունից՝ մարդկանց ակտիվ տեղաշարժի ժամերին: ▪ Երթևեկության ակտիվ կառավարում շինհրապարակում փորձված և երևացող անձնակազմի կողմից, եթե վերջինս անհրաժեշտ է մարդկանց ապահով և հարմար անցուղարձի համար. ▪ Պետք է ապահովվի ապահով և շարունակական մոտեցում դեպի գործող գրասենյակային շինությունները, խանութները և բնակելի շինությունները շինարարական աշխատանքների

		ընթացքում:
Արտակարգ իրավիճակների կառավարում	Շինարարական աշխատանքների հետևանքով արտակարգ իրավիճակների կառավարում	- Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում; - Շինարարական բոլոր տեղամասերում անհրաժեշտ է ապահովել արտակարգ պատահարների դեպքում կոնտակտային տվյալները, պատասխանատու անձանց և անվտանգության պատասխանատուի անուն(ները), հեռախոսահամարները պարունակող պաստառների առկայությունը; - Շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, հրշեջ հիդրանտներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն: - Մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար: - Հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրաղբյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում՝ ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ - Անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների (քամու արագություն, անհողմություն, մառախուղ) դեպքում աշխատանքներն իրականացնել պահպանելով անվտանգության բոլոր կանոնները կամ շին. աշխատանքները դադարեցնել մինչ օդերևութաբանական պայմանները կլինեն բարենպաստ աշխատանքները վերսկսելու համար:
Կենսաբազմազանություն	Ծառաթփային բուսականության վրա ազդեցություն	Տարածքում աշխատանքներն իրականացնելիս առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներով: - Բուսականության պահպանում և կառավարում Անհրաժեշտ է պարբերաբար իրականացնել հարակից տարածքներում ազդեցության ենթարկված բուսականության ջրցանման միջոցառումներ՝ բուսականության վրա նստած փոշին հեռացնելու նպատակով; - Անհրաժեշտ է ապահովել տարածքում առկա բուսականության (եթե առկա են) ոռոգման միջոցառումները շինարարության ընթացքում: Անհրաժեշտ է բացառել տարածքում այն ծառերի(եթե դրանք առկա են) և թփերի հատումը, որոնք նախագծի համաձայն ազդեցության չեն ենթարկվում
	Կենդանական աշխարհի վրա ազդեցություն	- Կենդանական աշխարհի պահպանում և կառավարում - Հողային կամ շինարարական աշխատանքների ժամանակ հայտնաբերված կենդանական աշխարհի բնադրավայրերի և/կամ միգրացիոն ուղիների դեպքերը գրանցվեն, տեղեկատվությունը տրամադրվի պատասխանատու մարմիններին, որոշումներ կայացվեն դրանց պահպանմանը կամ փոփոխմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ:

ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ

Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Որտեղ իրականացնել	Ինչպես իրականացնել	Ժամանակամիջոց	Կատարող
Շինանյութերի մատակարարում	Շինանյութերի գնում արտոնագրված մատակարարներից	Մատակարարի հիմնարկում կամ պահեստում	Փաստաթղթերի ստուգում	Մատակարարման պայմանագրերը կնքելու ընթացքում	Կապալառու
Շինանյութերի և թափոնների տեղափոխում Շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժ	- Մեքենաների և տեխնիկայի համապատասխան տեխնիկական վիճակի գնում և կարգաբերումն - Բեռնատարերի բեռնվածության սահմանափակում - հերթականության ապահովմամբ - Տեղափոխումների ժամանակացույցի և երթուղիների պահպանում	- Շինհրապարակ - Շինանյութերի և աղբի տեղափոխման երթուղիներ	Շինհրապարակ տանող ճանապարհների ստուգում	Աշխատանքային ժամերին և դրանցից դուրս անսպասելի ստուգումների իրականացում	Կապալառու
Շինարարական տեխնիկայի շահագործում տեղամասում	- Մեքենաների և տեխնիկայի լվացումը պետք է կատարվի շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում - Տեխնիկական միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը պետք է իրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում: -Այն տեխնիկական միջոցները որոնք հնարավոր չէ մոտեցնել մասնագիտացված կետեր	Շինհրապարակ	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Մեխանիզմների շահագործման ընթացքում	Կապալառու

	սպասարկման և լիցքավորման նպատակով կսպասարկվեն շինարարական հրապարակում հատուկ սարքավորված տեխնիկական միջոցների կիրառմամբ:				
Հողային աշխատանքներ	- Հանված հողերը հեռացվում են համայնքի կողմից հատկացված վայր	Շինհրապարակ	Գործընթացների ստուգում	Հողային աշխատանքների ընթացքում	Կապալառու
Իներտ շինանյութերի գնում	- Շինանյութերի գնում վստահելի մատակարարներից	Իներտ նյութերի պահեստ	Փաստաթղթերի ստուգում Գործընթացների ստուգում	Մատակարարման ընթացքում	Կապալառու, մատակարար
Կենցաղային աղբի առաջացում	- Աղբամանների տեղադրում շինարարական հրապարակում - համայնքի թույլտվություն աղբի մշտական տեղակայման վերաբերյալ	Շինհրապարակ	Արտաքին գնում	Շինարարության ողջ ընթացքում	Կապալառու, քաղաքապետարանի վերահսկողություն
Աշխատանքի անվտանգություն	- Անձնակազմի ապահովում արտահագուստով և անձնական պաշտպանիչ միջոցներով - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն	Շինհրապարակ	Ստուգման գործընթացներ	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Կապալառու, պատվիրատու
Կանաչապատում	Տեղանքին բնորոշ ծառաթփային բուսականության տնկում	Մեփական տարածք	Արտաքին գնում	մշտական	Կապալառու
Կենսաբազմազանություն	Մեփական տարածքի և շինհրապարակի հարակից տարածքի ազդեցության ենթարկված	Ազդեցության չենթարկված սեփական և	Արտաքին գնում	Եռամսյակ	Կապալառու

	բուսականության մշտադիտարկում	հարակից տարածք			
--	------------------------------	----------------	--	--	--

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. СНиП 2.04.02-84. Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
2. Сборник методик по расчету выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными производствами, Госкомгидромет, Ленинград, 1986.
3. Инструкция о порядке рассмотрения, согласования и экспертизы воздухоохраных мероприятий и о выдаче разрешений на выброс загрязняющих веществ в атмосферу по проектным решениям, ОНД-84-Н.

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ